

İSTANBUL MENKUL
KIYMETLER BORSASI
Sürdürülebilirlik
Endeksi

Türk İş Dünyası'nda sürdürülebilirlik uygulamaları değerlendirme raporu

Ekim 2011

İş Dünyası
ve Sürdürülebilir
Kalkınma Derneği

İSTANBUL
MENKUL KIYMETLER
BORSASI

İçindekiler

<i>Yönetici özeti</i>	3
<i>Sürdürülebilirlik mevcut durum anket çalışması</i>	7
<i>Araştırma sonuçları</i>	9
<i>Sürdürülebilirlik konusunun kavramsal alt yapısı</i>	9
<i>Sürdürülebilirlik stratejisi</i>	14
<i>Paydaş katılımı</i>	19
<i>Operasyonlar ve iş süreçleri</i>	22
<i>Veri toplama, ölçme ve değerlendirme</i>	26
<i>Emisyonlar ve çevre</i>	30
<i>Raporlama</i>	33
<i>İMKB sürdürülebilirlik endeksi çalışması</i>	36

Ekler

<i>Kısaltmalar</i>	40
<i>Değerlendirme raporuna katılan şirketler</i>	41
<i>Sürdürülebilirlik raporu yayınlayan şirketler</i>	46
<i>Sorular</i>	47

Bölüm 1

Yönetici Özeti

İMKB'ye bağlı şirketler sürdürülebilirliğin öneminin bilincinde

Son yıllarda şirketler, kısmen kendi kararları, kısmen yatırımcı ve kamuoyu baskısı, kısmen de düzenlemelerin yönlendirmesiyle, sürdürülebilirlik konusundaki faaliyetlerini kendi operasyonlarında, tedarik zincirleriyle ilişkilerinde ve yatırım kararlarında ön plana çıkarmaya başlamışlardır. Birleşmiş Milletler, OECD, G20, borsalar arası federasyonlar gibi pek çok uluslararası oluşum, uzun vadeli gelişme ve istikrar için iklim değişikliği, doğal kaynakların tükenmesi ve insan hakları ihlalleri gibi giderek büyüyen sorunların bir an önce çözülmesi gerektiği ve çözümün de şirketlerin çevresel, sosyal ve kurumsal yönetim alanlarındaki uygulamalarının artmasıyla mümkün olacağı konusunda görüş birliği içindedirler.

Alıcı ve satıcıların karşılaştığı pazarlar olan borsaların bu sürece son derece olumlu katkılarının olabileceği açıktır. Bu bağlamda İMKB de gerek sürdürülebilirlikle ilgili kendi uygulamaları, gerekse işlem gören şirketleri, sürdürülebilirlikle ilgili risk ve fırsatları yönetme becerilerini geliştirmeleri konusunda cesaretlendirmek amacıyla 2010 yılında Türk İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği (SKD) ile birlikte başlattığı İMKB Sürdürülebilirlik Endeksi (ISESI) Projesi ile bu gelişmelere katkıda bulunmaya çalışmaktadır.

Bu çerçevede PwC Türkiye, SKD ve İMKB işbirliği ile gerçekleştirilen “Türk İş Dünyası’nda Sürdürülebilirlik Uygulamaları” konulu anketin, sürdürülebilirlik ile ilgili çalışmalara ışık tutacağına, İMKB’de işlem gören şirketlerin sürdürülebilirlik konusuna yaklaşımını olumlu yönde etkileyerek önünü açacağına inanıyorum.

Bu açıdan anket, İMKB’de işlem gören şirketlerin, İMKB Sürdürülebilirlik Endeksi projesinin başlangıcındaki durumunu yansıtmaları ve ileriki yıllarla karşılaştırma yapma ve gelişmeleri tespit etme fırsatı vermesi açısından önemlidir. Ankete cevap veren İMKB şirketlerinin hemen tamamının sürdürülebilirlik konusunun şirketlerinin faaliyetleri için önemli olduğunu düşünmesi, 2/3’ünün sürdürülebilirlik konularında stratejilerinin olduğunu beyan etmesi, katılımcıların büyük çoğunluğunu oluşturan ve şu anda sürdürülebilirlik raporlaması yapmayan şirketlerin yaklaşık olarak yarısının da önümüzdeki yıllarda raporlama yapmayı düşünmesi piyasamız için umut vericidir.

Böyle bir çalışmayı katılımlarıyla mümkün kılan şirketlerimize katkılarından dolayı teşekkürlerimi sunuyorum, anketin piyasamıza, şirketlerimize ve yatırımcılarımıza hayırlı olmasını diliyorum.

Hüseyin Erkan

Başkan

İstanbul Menkul Kıymetler Borsası

Sürdürülebilirlik Endeksi şeffaflığı, tarafsızlığı ve net değerlendirmeleri beraberinde getirecek

Günümüzde, ekonomik değerin yanında, sosyal ve çevresel konuların da şirketlerin sorumluluğu haline geldiği yeni bir dünya düzenine girmiş bulunuyoruz. Rekabetçi iş ortamında, ekonomik, çevresel ve sosyal faktörlerin iş stratejilerine entegre edilmesi giderek daha fazla önem taşıyor.

Yeniliklere açık, çağın gelişmelerine hızla uyum sağlayan iş dünyası, ulusal ve uluslararası düzeydeki örgütlü çalışmalarıyla Sürdürülebilir Kalkınma yaklaşımının yayılması konusunda üzerine düşeni yapmaktadır.

İş dünyası için sürdürülebilirlik, bu yeni düzende, günümüz trendlerinin şirketler için getirdiği risk ve fırsatları anlayabilmek ve bunlara göre operasyonlarını, ürün ve hizmetlerini, gerektiğinde iş modellerini ve tüm süreçlerini yeniden düzenlemek anlamı taşımaktadır. Kurumsal sürdürülebilirlik, büyümenin de anahtarı olarak görülmektedir.

İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği (SKD) olarak biz de, sürdürülebilir kalkınmanın temel prensipleri doğrultusunda farkındalığı artırarak, Türk iş dünyasının dünya standartlarını yakalamasına ve rekabetçiliğini artırmasına katkıda bulunmayı hedefliyoruz. İMKB ile bir araya gelerek oluşturduğumuz "Sürdürülebilirlik Endeksi - ISESI" projemiz de bu alanda gerçekleştirilen önemli atılımlardan biridir. İMKB Sürdürülebilirlik Endeksi, şirketlerin kurumsal sürdürülebilirlik alanındaki

performanslarının yatırımcılar tarafından ayırt edilmesini sağlayacak bir platform sağlamayı amaçlamaktadır.

'Sürdürülebilirlik Endeksi' bu yol haritası ve düşünceyle Türkiye'deki yatırım koşullarının gelişimini destekleyecek, özel sektörün kurumsal sürdürülebilirlik alanında yaptığı çalışmaların şeffaflaşmasını, tarafsız ve net olarak değerlendirilmesini sağlayacaktır. Şirketlerimizin sürdürülebilirlik performansını ileriye taşıyabilmek açısından temel bir kılavuz niteliği taşıyan ISESI, kurumsal ve sektörel gelişimlere önemli bir temel oluşturacaktır.

Bu amaçla, İMKB, İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği ve PwC Türkiye destekleri ile ISESI projesi öncesi bir anket yapılmış, bu çalışmada, Türk iş dünyasının rekabetçi gelişimini ve endeksin başarısını ileriye taşıyacak önemli sonuçlara ulaşılmıştır. Ülkemiz kurumları ciddi ve samimi bir enerji ile sürdürülebilirlik alanında gelişim olanaklarını anket ile bizlere sunmuşlardır.

Şirketlerin, son derece önemli fırsatlar barındıracak bu yeni endeks ile ayrıcalıklarını ortaya koyabileceklerine ve önemli bir rekabet avantajı elde edeceklerine inanıyorum.

Hayırlı olması ümidiyle, tüm kurumlarımıza başarılar dilerim.

Galya Frayman Molinas

Başkan

İş Dünyası Sürdürülebilirlik Kalkınma Derneği (SKD)

Sürdürülebilirlik, artık kurumsal sosyal sorumluluğun çok ötesinde

PwC Türkiye olarak İMKB ve SKD ile birlikte hazırladığımız Türk İş Dünyası'nda Sürdürülebilirlik Uygulamaları konusundaki raporunu sunmaktan memnuniyet duyuyoruz. Konusunda ilk olan bu çalışmanın şirketlerimiz için önemli bulgular içerdiğini ve tüm iş dünyasında hak ettiği ilgiyi toplayacağına inanıyorum.

Çevresel, sosyal ve ekonomik boyutlara sahip olan sürdürülebilirlik konusu üst düzey yöneticilerin gündemini giderek daha fazla meşgul etmektedir. Tüketici davranışlarının ve diğer pazar dinamiklerinin sürdürülebilirlik çerçevesinde şekillenmekte olması, şirketlerin bu alandaki yatırımlarını hızlandırmaktadır. Günümüzde şirket çıkarlarının toplumsal çıkarlar ile çatışmadığı, ekonomik ve kar odaklı bakış açısının yanında sosyal ve çevresel konuların da şirketlerin sorumluluğu haline geldiği bir yeni dünya düzenine girmektedir. Bu doğrultuda sürdürülebilirliğin, kurumsal sosyal sorumluluğun çok ötesine geçtiğini ve şirketlerin strateji ve operasyonlarının ayrılmaz bir parçası haline geldiğini görüyoruz.

Sürdürülebilirlik konusu, dünyada olduğu gibi Türkiye'de de şirketlere rekabet avantajı sağlama noktasında önemli araçlar sunmaktadır. Eksiklikler olsa da iş dünyasının bu konu etrafındaki çabalarını olumlu olarak değerlendirmek gerekir. Bu çabalar, Türk iş dünyasının dünyadaki gelişmeleri doğru bir şekilde okuduğunu ve bu gelişmelerden ortaya çıkan risk ve fırsatları değerlendirmek konusunda istekli olduğunu ortaya koymaktadır.

Sürdürülebilirlik anketinin temel amacı Türk iş dünyasının, kısaca özetlemeye çalıştığım yolculuğun hangi noktasında bulunduğunu tespit etmektir. Rapor aynı zamanda sürdürülebilirliğin farklı sektörlerdeki uygulaması anlamında da iş dünyamıza ışık tutmaktadır. Bütün olumlu gelişmelere rağmen, sürdürülebilirlik konusunda ülkemizde kavramsal tartışmalar devam etmektedir. Özellikle paydaşlarla ilişkiler ve yetişmiş insan gücü konularında eksiklikler göze çarpmaktadır. Bununla birlikte strateji geliştirme ve operasyonlarla entegrasyon alanlarında şirketlerimizin iyi noktada olduğunu görüyoruz.

PwC Türkiye olarak, Türk iş dünyasının sürdürülebilirlik konusuna bakışını ve bu alandaki olgunluk seviyesini ortaya koyan bu anketin şirketlerimizin sürdürülebilirlik konusundaki uygulamalarında yardımcı olacağına ve bu şekilde Türk şirketlerinin uluslararası dünyada daha rekabetçi bir noktaya geleceğine inanıyoruz.

Cansen Başaran Symes

Başkan

PwC Türkiye

İleriye dönük olarak Türk iş dünyasının temel stratejisi sürdürülebilirlik olmalıdır.

Dünya üzerinde yaşam ancak gezegenin sunduğu limitler dahilinde mümkün olabilir. Bu gerçek, artan nüfus ve tüketim talepleri odaklı yaşam şeklimiz temel alındığında oldukça düşündürücü bir limit olarak hızla algılanabilir. Dünya üzerinde sahip olduğumuz her türlü ihtiyacımızı gezegenin bize sunmuş olduğu doğal kaynaklar ve bunların oluşturduğu zincir sayesinde karşılayabiliyoruz. Bu zincirdeki herhangi bir halkanın eksikliği veya yok olması tüm dengeleri alt üst edebilme potansiyeline sahipken yaşamın yok olma riskinin öne çıktığı noktada ise ekonomik değerler ve ekonomiden bahsetmek mümkün olamayacaktır. Çözüm ise insanın hayat kalitesinin artması için çalışılan sistemde, kaynakların korunduğu bir ekonomik yapıya geçişi sağlamak ve bunu sürdürülebilir kılmaktır.

İş dünyası ve diğer tüm paydaşlar (kamu, sivil toplum, akademi, vb. ...) uzun yıllardır bu değişim ve risklerin kendileri için neler getirdiğini incelemekte ve çözüm yollarını aramaktadırlar. Zira insanoğlu uzun yıllar ülkelerin kalkınmışlık düzeyini arttırmak için ekonomik gelişime önem vermiş, ancak çevresel bozulma ve yok olmanın, sosyal dengenin farkına varamamıştır. Bugün gelinen noktada en büyük risk, ertesi güne başlarken tüm ekonomik değerler dahil, yaşam için gerekli olan her şeyin yok olduğu gerçeği ile karşı karşıya olduğumuz, kısacası her şeyi talep ederken hiçbir şeysiz kaldığımız bir güne başlama olasılığıdır. İşte bu nedenle sürdürülebilirlik, iş yaşamı esas olmakla beraber bundan çok daha kapsamlı bir alanı hedefler ve bir iş dünyası ve kamu stratejisi olmaktan çok dünya üzerinde yaşamın devamlılığıdır.

Kaynakları en fazla kullanan ve çevresel bozulmalara en fazla etkisi olan şirketler öncelikli olmak üzere iş yapma strateji ve şekillerinin değişmesi, bazı mevcut ürünlerin yeni ve daha çevreci ürünlerle ikame edilmeleri ekonominin devamlılığı

için kritik önem taşımaktadır. Bu değişim şirketlerin kendi arzularının da ötesinde toplumsal baskı ile gelişen bir değişim olmakla beraber şirketlere önemli fırsatları da beraberinde getirmektedir. Böylece çevre ve toplumla dost olmayan alanlardan vazgeçilerek, gelecek vizyonuna uygun, daha çevreci iş yapma modelleri ve ürünler ile ikame edilebilecek ve ekonomik dönüşümler çöküntüye uğramadan sağlanabilecektir.

Şirketler, kendileri için önemli olan bu sorumluluk ile çevresel ve sosyal risklerin farkına varmalı ve kendi iç dönüşümlerini etik şartlar dahilinde sağlayarak şeffaf bir şekilde raporlayabilme kabiliyetlerine sahip olmalıdır.

Anketin sonuçlarına baktığımızda, itibarının ve rekabetçi duruşun kendisi için öneminin farkında olan Türk iş dünyası, risklerin ve rekabetin önündeki engellerin farkındadır ve farkındalığı giderek artmaktadır. Birçok alanda uygulamalara geçişi hızlandırmak için tüm paydaşlara roller düşmektedir. Küresel trendleri yakalamak, yeni finansman kaynaklarını ülkemize çekebilmek, eleştiri odaklarına hedef olmaktan bir an önce çıkabilmek ve dünya ekonomisinde yerimizi sağlamlaştırmak için bu dönüşüm şarttır.

Türkiye, Avrupa Birliği'ne üye olmaya aday bir ülke olarak ekonomisini 2023 yılında ilk 10 ekonomi arasına sağlıklı ve sağlam bir şekilde taşımayı planlıyorsa sürdürülebilirlik Türk iş dünyasının temel stratejisi olmalıdır.

Dünyada yaşanan bu değişime düşük risklerle ve akılcı çözümler ile uyum sağlayabilmek için bir kılavuz ve değer yaratım aracı olarak hazırlanan "İMKB Sürdürülebilirlik Endeksi" bu gelişimi tetikleyip, mümkün kılan önemli bir platform olacaktır.

Bölüm 2

Sürdürülebilirlik mevcut durum anket çalışması

Amaç

İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB), İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği (SKD) ve PwC Türkiye işbirliği ile hazırlanmış olan “Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi”, Türk iş dünyasının sürdürülebilirlik konusuna bakışını, mevcut sürdürülebilirlik uygulamalarını ve şirketlerin konuya ilişkin gelecek beklentilerini ve yönelimlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Metodoloji

Raporun metodolojisi 3 basamaklıdır. Bunlar;

• Anketin hazırlanması

Toplamda 45 soru içeren anket, PwC Türkiye, SKD ve İMKB tarafından hazırlanmış olup, PwC Türkiye’nin küresel deneyimlerinin Türkiye pazarına uyarlanmasıyla ortaya çıkmıştır. Benzeri anketlere göre soru sayısı oldukça yüksek tutulmuştur. Bunun en önemli nedeni Türk iş dünyasının sürdürülebilirlik konusundaki bilgi ve deneyim seviyesini tam anlamıyla ortaya koymaktır. Bu doğrultuda, sürdürülebilirliğin kavramsal olarak değerlendirilmesinden, strateji yol haritasına dökülmesine, veri toplamadan raporlamaya kadar geçen süreç 8 ana başlık altında toplanmıştır. Bu başlıklar aşağıda özetlenmiştir:

- Sürdürülebilirlik konusunun kavramsal alt yapısı
- Sürdürülebilirlik stratejisi
- Paydaş katılımı
- Operasyonlar ve iş süreçleri
- Veri toplama, ölçme ve değerlendirme
- Emisyonlar ve çevre
- Raporlama
- İMKB sürdürülebilirlik endeksi çalışması

Sorular öncelikli olarak karşılaştırılmalı ve ölçülebilir cevapların verilebileceği şekilde hazırlanmıştır; diğer taraftan da sınırlayıcı olmamak adına şirketlere kendi bireysel cevaplarını da verebilme fırsatı verilmiştir.

• Anketin gönderilmesi ve cevaplanması

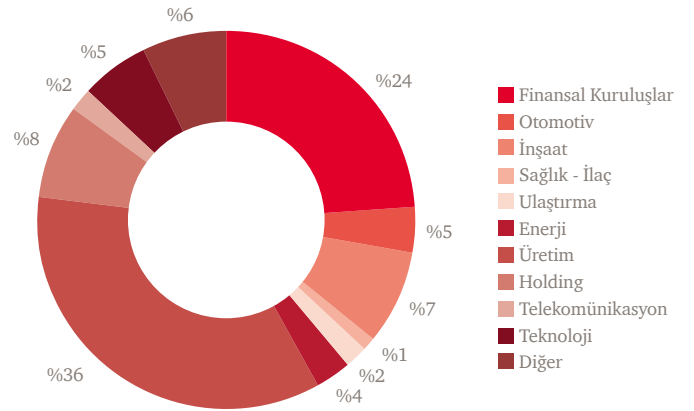
Anket soruları form halinde halka açık tüm şirketlere gönderilmiştir. Bu anket çalışmasına toplam 215 şirket cevap vermiştir. Anket, şirket içerisinde temel strateji ve şirket politikalarının uygulanmasından sorumlu icra görevine sahip üst düzey yöneticiler tarafından doldurulmuştur.

• Analizlerin yapılması ve raporlama

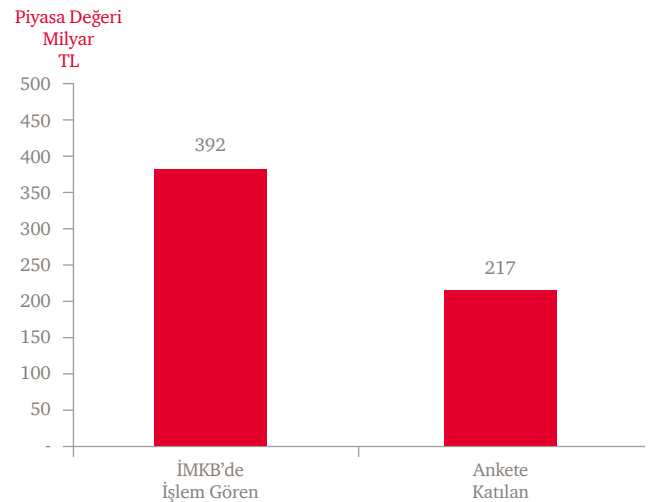
Anket sonuçlarının anlamlı sonuçlara dönüştürülmesi kısmındaki analizler ve sonuçların raporlanması aşamaları PwC Türkiye tarafından yapılmıştır.

Katılan şirket profili

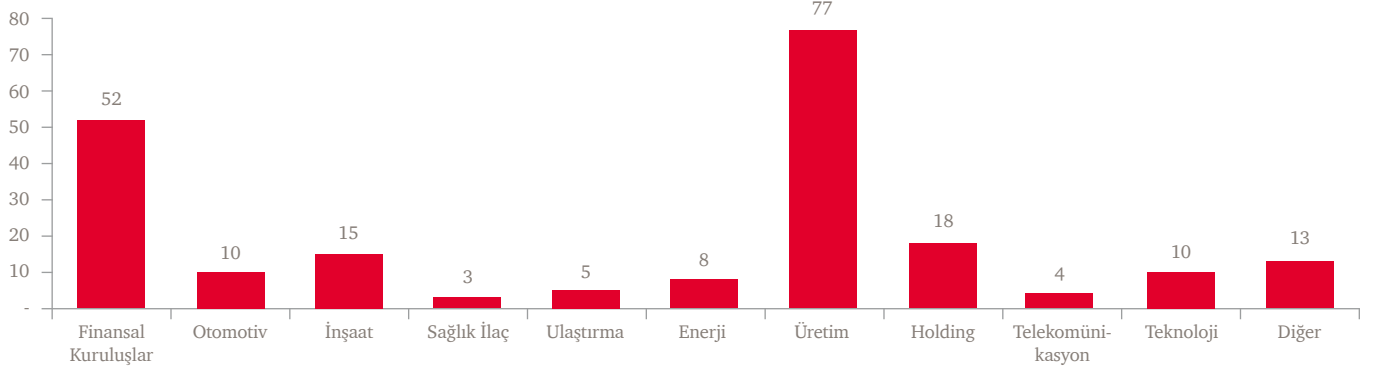
- Ankete katılan birçok farklı sektörden 215 şirket 11 endüstri altında toplanmıştır (Ek 2). Bu şirketler, toplamda 351 tane şirketin işlem gördüğü İstanbul Menkul Kıymetler Borsası’nın (İMKB) piyasa değeri anlamında %55’ini oluşturmaktadır. Ek 2’de ankete katılan şirketlerin sektör bazında dağılımı ve sektörel olarak İMKB’deki tüm halka açık şirketlerin piyasa değerine göre yüzdesel oranı gösterilmektedir.

Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

Ankete Katılan
Şirket Sayısı

Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

Finansal Kuruluşlar, üretim ve diğer sektörler altında toplanan alt sektörler aşağıdaki gibidir.

Finansal kuruluşlar

- Bankacılık, Sigortacılık, Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı, Yatırım Ortaklığı, Finansal Kiralama

Üretim

- Kimya, Metal Ana Sanayi, Petrol-Gaz, Gıda ve İçecek, Tekstil, Madencilik, Ormancılık-Kağıt Ürünleri

Diğer

- Medya, Turizm ve Eğlence, Ticaret, Sportif, Cam-Seramik, Kıtasiye, Beyaz Eşya, Kozmetik

Bölüm 3

Araştırma sonuçları

Bölüm 3.1

Sürdürülebilirlik konusunun kavramsal alt yapısı

Sürdürülebilirlik konusu (bu çalışmada şirketler özelinde sürdürülebilirlik incelenmektedir), sürdürülebilirlik kaynaklı ortaya çıkan küresel, makroekonomik, çevresel ve toplumsal trendler ile bunlarla bağlantılı regülasyonlardaki değişimlere karşı şirketlerin ne derece adapte olabildiği olarak özetlenebilir. Şirketlerde sağlıklı bir sürdürülebilirlik uygulaması için, sürdürülebilirliğin üç ana alt başlığı olan ekonomik, sosyal ve çevresel parametrelerin şirketlerin tüm temel, stratejik ve operasyonel süreç ve karar alma mekanizmalarına dahil edilmelidir.

Bu noktada temel kavramsal konu, şirketlerin toplumdaki rolünü sadece ekonomik değil daha geniş bir perspektifte değerlendirerek sosyal ve çevresel anlamda da şirketlerin toplumsal sorumluluğu olduğudur. Bu şekilde şirketlerin çalıştıkları ekonomide sürdürülebilir bir şekilde uzun vadede operasyonlarına karlı bir şekilde devam edeceği temel öngörüsü bulunmaktadır.

Bu bilgiler ışığında bu bölümde, ankete katılan şirketlere sorulan yedi soru ile iç ve dış etkenlere bağlı olarak şirketlerin sürdürülebilirliğe ve üç ana parametresine olan bakış açıları anlaşılmaya çalışılmaktadır. Bununla beraber sürdürülebilirliğin yarattığı riskler ve fırsatlar ve sürdürülebilirliğin geçmişten günümüze değişen önemi de bu bölümde irdelenen konular olmaktadır.

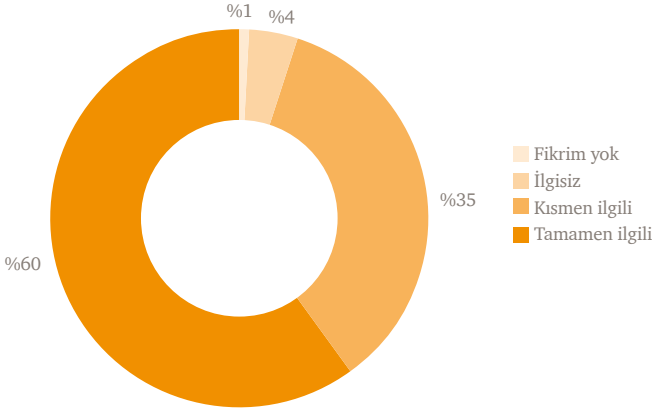
Bu bölümde sorulan sorulara verilen cevaplara bakıldığında Türk iş dünyasında sürdürülebilirlik konusunu anlamada ve uygulamada eksiklikler olduğu görülmektedir. Ankete katılan şirketlerin %95'i sürdürülebilirlik konusunun iş yapış tarzları ile ilgili olduğunu belirtmesine rağmen, sürdürülebilirlik konusunda önem taşıyan konular içerisinde, çevresel konular kendilerine ancak son sıralarda yer bulabilmişlerdir. Bu noktada verilen cevaplar doğrultusunda şirketlerin sürdürülebilirliğin ekonomik ve sosyal konularıyla daha çok ilgilendiği görülmektedir.

Sürdürülebilirliğin kavramsal altyapısı konusunda, şirketlerin sürdürülebilirliği bir rekabet unsuru olarak algılıyor olmaları göze çarpan bir unsur olmaktadır. Bu durum günümüzde sürdürülebilirlik konusuna yasal düzenlemeler (bkz. Soru 4 ve 5) çerçevesinde yaklaşan şirketlerin ilerleyen dönemlerde risk almayan yapılarından sıyrılarak, girişimci bir yaklaşım tarzı sergileyeceklerini gösteren önemli bir göstergedir.

“Sürdürülebilir kalkınma; gelecek kuşakların kendi ihtiyaçlarını karşılama imkanlarına zarar vermeden günlük ihtiyaçların temin edilmesi olarak tanımlanmaktadır.”

Soru 1: Bu tanıma göre sürdürülebilirlik konusu şirketinizin iş yapış tarzı ile ne kadar ilgilidir?

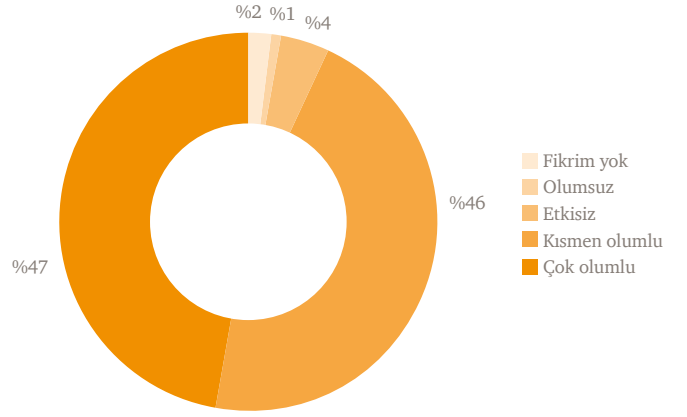
- Ankete katılan şirketlerin büyük çoğunluğu (%95), sürdürülebilirlik konusunun iş yapış tarzları ile ilgili olduğunu belirtmiştir. Şirketlerin %60'ının sürdürülebilirlik konusunda kendilerini tamamen ilgili olarak adlandırmaları Türk iş dünyası için umut vericidir.
- Sürdürülebilirlik konusunu iş yapış tarzları ile tamamen ilgili gören şirketlerin %42'si üretim, %16'sı ise finans sektöründe faaliyet göstermektedir. Tamamen ilgisiz olduğunu ifade eden 9 şirketin 8 tanesinin finans sektöründe yer alması dikkat çekicidir. Bu cevap, sürdürülebilirlik konusunun finans sektörü ile doğrudan ilintili olmadığı düşüncesinin iş dünyasında geçerli olduğunu göstermektedir. Ancak uluslararası uygulamalarda her sektörde şirketin farklı oranlarda sürdürülebilirlik konusuna ve gelişmelerine tabi olduğu ve finans sektöründe de farklı açılardan (çalışanlar, düzenleyici kurumlar, kredi süreçleri vb.) sürdürülebilirlik uygulamalarının önemli olduğu görülmektedir.

Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

Soru 2: Sürdürülebilirlik alanında yapılan yatırımların, şirketlerin finansal performansları üzerindeki etkisini orta ve uzun vadeli bir perspektiften düşünerek nasıl değerlendirirsiniz?

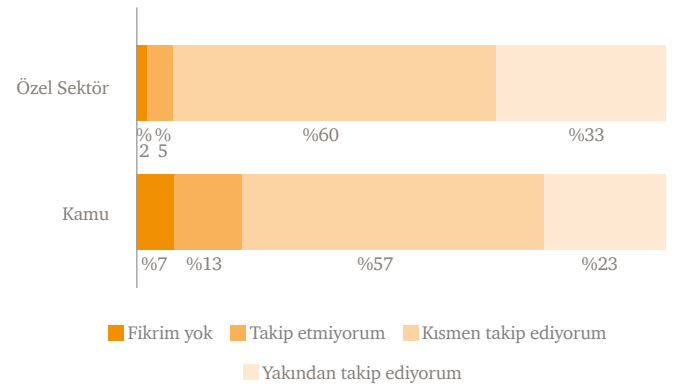
- Ankete katılan şirketlerin büyük çoğunluğu (%93) sürdürülebilirlik alanında yapılan yatırımların, şirketlerin finansal performansları üzerinde olumlu etkisi olduğunu düşünmektedir. Şirketlerin sadece %4'ü, bu alanda yapılan yatırımların önemli bir etkisi olmadığını belirtmişlerdir.
- Sürdürülebilirlik alanındaki yatırımlara dönük bu olumlu bakış, sürdürülebilirlik uygulamaları noktasında yerini olumsuzluğa bırakmaktadır. Şirketlerin %81'i maliyetin sürdürülebilirlik uygulamalarının önündeki engellerden biri olduğunu düşünmektedir. Bu şirketlerin %76'sının, sürdürülebilirlik alanında yapılan yatırımların finansal etkisini olumlu olarak değerlendirmeleri dikkat çekicidir (bkz. Bölüm 3.2, Soru 1). Bu iki soruya verilen yanıtlar, sürdürülebilirliğin finansal performans üzerindeki etkisi konusunda net bir görüş oluşmadığını ortaya koymaktadır.

Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

Soru 3: Türkiye’de sürdürülebilirlik alanında yapılan çalışmaları ne kadar takip ediyorsunuz?

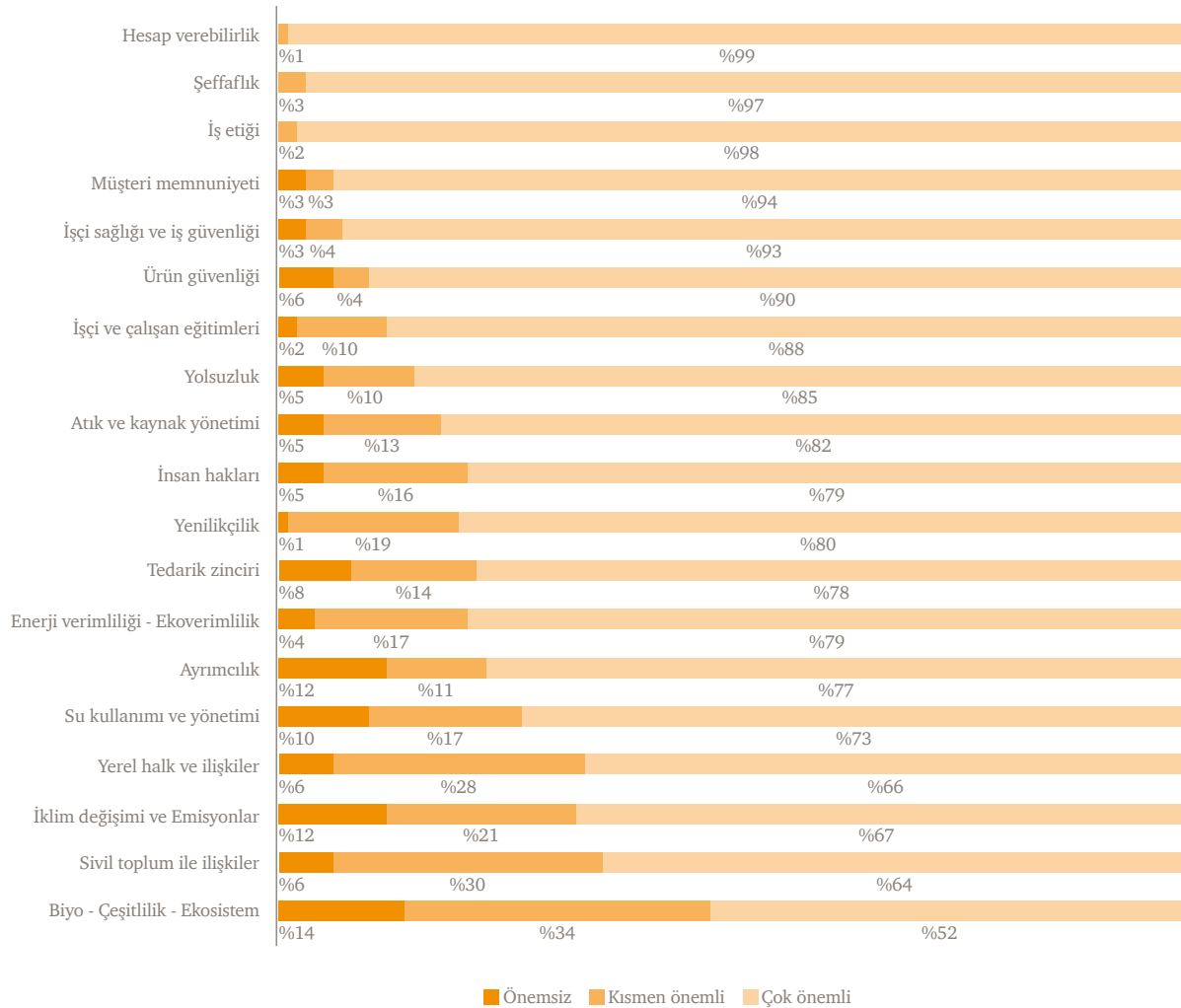
- Ankete katılan şirketlerin büyük bir kısmı (%93) özel sektörde sürdürülebilirlik alanında yapılan çalışmaları takip ettiklerini belirtmişlerdir. Bu oran kamu sektöründe yapılan çalışmalar için %80’e ulaşmaktadır. Bu yüksek oranlar, şirketlerin sürdürülebilirlik alanında yapılan çalışmalara kayıtsız kalmadıklarını ortaya koymaktadır.
- Özel sektörde yapılan çalışmaların kamu sektöründeki çalışmalara kıyasla daha yakından takip edilmesi, sürdürülebilirliğin şirketler açısından bir rekabet unsuru olarak değerlendirildiğini ifade edebilir. Gerçekten de “rekabet” katılımcı şirketlerin %95’i tarafından sürdürülebilirlik uygulamaları konusunda etkili bir unsur olarak nitelendirilmiştir (bkz. Bölüm 3.1, Soru 5).
- Sürdürülebilirliğin çeşitli alanlarında birçok şirketin herhangi bir politikası olmaması (örneğin şirketlerin %49’unun ekoverimlilik, %47’sinin ayrımcılık konusunda politikaları bulunmamaktadır.) (bkz. Bölüm 3.2, Soru 6). Türk iş dünyasının bu alanda bekleme ve izleme durumunda olduğunu ortaya koymaktadır. Öncü şirketleri sürdürülebilirlik uygulamalarını hayata geçirmeleri ile bu alandaki çalışmaların artacağı beklenebilir.

Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

Soru 4: Aşağıdaki sürdürülebilirlik konuları, riskler ve fırsatlar anlamında, şirketiniz için ne derece önem taşımaktadır? (Herhangi bir cezaya çarptırılmak risklere, yenilikçi bir ürün ile pazar payını arttırmak fırsatlara örnek gösterilebilir.)

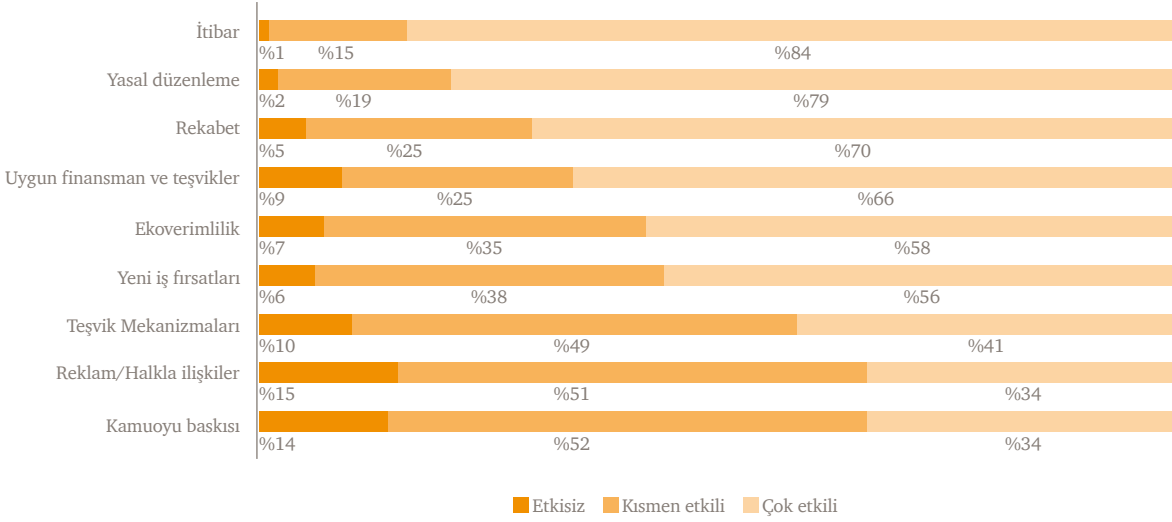
- Ankete katılan tüm şirketler, “Hesap Verebilirlik”, “Şeffaflık” ve “İş Etiği” konularını riskler ve fırsatlar anlamında kısmen ya da çok önemli bulmaktadır. Ankete katılan şirketlerin tamamının* İMKB’de işlem görmesinden ötürü, bu konuların öne çıkması anlamlıdır.
- “Müşteri Memnuniyeti” ve “Ürün Güvenliği”, önem sırasında bu konuları izlemektedir. %94 gibi yüksek bir oran müşteri odaklı iş yapış tarzının oturmuş olduğunu ortaya koymaktadır. Benzer şekilde, “İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği” ile “İşçi ve Çalışan Eğitimleri”, önemli risk ve fırsat unsurları olarak nitelendirilmiştir.
- Türk iş dünyasının; sürdürülebilirliğin çevresel boyutunu, ekonomik ve sosyal boyutlarına kıyasla daha az önemsedığı anlaşılmaktadır. “Biyo - Çeşitlilik –Ekosistem” en önemsiz unsur olarak dikkat çekerken, “İklim Değişimi” ve “Emisyonlar” ile “Su Kullanımı ve Yönetimi”, önemli unsurların arasında yer almamaktadır. Genel fotoğrafa bakıldığında; yasalar ve yönetmelikler ile düzenlenen ve sıkı bir şekilde denetlenen konuların önem sırasında önlerde yer aldıkları ortaya çıkmaktadır. Gerekli düzenlemelerin hayata geçirilmesi ile sürdürülebilirliğin çevresel boyutunun daha fazla önemseneceği beklenebilir.

Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

Soru 5: Aşağıdaki itici güçler, şirketinizi sürdürülebilirlik uygulamalarına yönlendirmekte ne derece etkilidir?

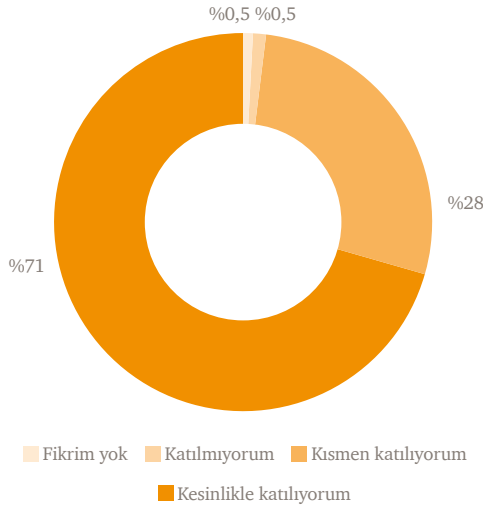
- “İtibar”, “Yasal Düzenleme” ve “Rekabet”; ankete katılan şirketler tarafından sürdürülebilirlik uygulamalarının en önemli itici güçleri olarak algılanmaktadır. Ankette yer verilen diğer unsurların da sürdürülebilirlik uygulamalarına yönlendirmek konusunda kısmen etkili olarak adlandırıldıkları ortaya çıkmaktadır.
- Yaygın kanının aksine, ankete verilen cevaplardan şirketlerin sürdürülebilirlik uygulamalarını reklam ve halkla ilişkiler aracı olarak görmedikleri sonucu çıkartılabilir. “Kamuoyu Baskısı” da sürdürülebilirlik uygulamaları konusunda çok etkili unsurlar arasında sayılmamıştır. Bu da ülkemizdeki kamuoyunun sürdürülebilirlik konularına (özellikle sosyal ve çevresel konulara) henüz yeterli düzeyde duyarlılığa sahip olmadığı gerçeğini işaret edebilecektir.
- Yeni iş fırsatları ile ilgili olarak çok etkili diyenlerin oranının (%56) diğer itici güçlere kıyasla düşük olması, Türk iş dünyasının sürdürülebilirliği yeni iş fırsatları bağlamında daha sınırlı olarak değerlendirdiğini ortaya koymaktadır. İtibar ve yasal düzenlemenin diğer unsurlara kıyasla çok etkili olarak adlandırılmaları, Türk iş dünyasının sürdürülebilirliğe “fırsat” penceresinden ziyade “risk” penceresinden baktığını göstermektedir.

Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

Soru 6: Sürdürülebilirlik konusunun şirketlerin ana faaliyetleri için giderek daha önemli hale geldiği fikrine ne kadar katılırsınız?

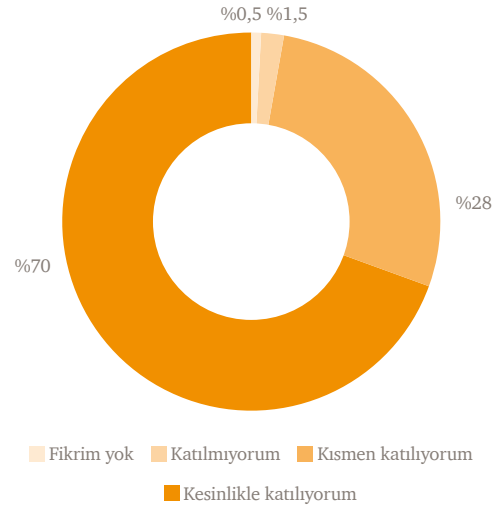
- Ankete katılan şirketlerin çok küçük bir kısmı (%0.5) sürdürülebilirlik konusunun ana faaliyetleri için giderek daha önemli hale geldiği fikrine katılmamaktadır. Şirketlerin neredeyse tamamı bu fikre katıldığını belirtmiş ancak uygulama noktasında bunların sadece %60'ı sürdürülebilirliğin iş yapış tarzları ile ilgili olduğunu ifade etmiştir. Şirket yöneticilerinin, sürdürülebilirliğin giderek önem kazanmakta olduğunu düşündükleri ancak henüz bu alanda çalışma yapmayı gerektirecek kadar önemli görmedikleri anlaşılmaktadır.
- Otomotiv (%89), telekomünikasyon (%85) ve ulaştırma (%80) sektörlerinde yer alan şirketlerin büyük çoğunluğu, yukarıda belirtilen görüşe “Kesinlikle katılıyorum” cevabı vermişlerdir. İnşaat sektöründe yer alanlar dışındaki bütün şirketler, bu görüşe kısmen veya kesinlikle katılmaktadır. Diğer sektörlerden farklı olarak inşaat sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin %6'sı fikri olmadığını beyan etmiş, bir diğer %6'sı ise bu fikre katılmadığını belirtmiştir.

Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

Soru 7: Sürdürülebilirlik konusunun şirketler tarafından anlaşılmasının ve yönetilmesinin “Yenilikçilik (İnovasyon), Yeni Ürün Geliştirme ve Yeni Pazarlara Açılma” konularında itici güç olduğu fikrine ne kadar katılırsınız?

- Sürdürülebilirlik konusunun şirketler tarafından anlaşılması ve yönetilmesi, yenilikçilik (inovasyon), yeni ürün geliştirme ve yeni pazarlara açılma konusunda önemli bir itici güç olarak adlandırılabilir. Ankete katılan şirketlerin büyük çoğunluğu (%98) bu fikre kesinlikle veya kısmen katıldığını belirtmiştir. Bu yüksek oran, inovasyon konusunun kavramsal olarak Türk iş dünyasının gündemine yerleşmiş olduğunu ortaya koymaktadır.
- Ancak kesinlikle katılıyorum cevabı veren şirketlerin %12'si inovasyon konusunda herhangi bir çalışma yapmayı planlamadıklarını, %10'u ise uzun vadede (3 yıldan uzun) çalışma yapmayı planladıklarını belirtmiştir. Enerji kullanımı gibi temel ekonomik unsurlarla birlikte inovasyon gibi dolaylı ekonomik unsurların sürdürülebilirlik bağlamında uygulama alanı bulduğu anlaşılmaktadır.

Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

Bölüm 3.2

Sürdürülebilirlik stratejisi

Şirketlerde sürdürülebilirlik stratejisi ayrı ve genel kurum stratejisi ile entegre olabileceği gibi, şirketlerin genel kurum stratejisinin içerisine de dahil edilebilir. Her iki senaryoda da önemli olan konu, sürdürülebilirlik ile bağlantılı şirket içerisinde ve dışarısındaki temel gelişme ve beklentilerin, şirket stratejisini oluştururken önemli veri kaynakları olarak değerlendirilme gerekliliğidir. Örnek olarak, bir şirketin ihtiyaç duyacağı temel hammadde kaynaklarında iklim değişikliği nedeniyle bir azalma bekleniyorsa, şirket satın alım stratejisinde değişikliğe giderek farklı coğrafyalardaki tedarikçilerle anlaşma yoluna gidebilmelidir. Diğer bir örnek ise regülasyonlar nedeniyle bir şirket için ileriki yıllarda belirli ürünlerin satışı mümkün olmayacak veya maliyet artışı gelecek ve şirketlerin bu etkileri engellemek adına yeni yatırımlar yapmaları gerekebilir.

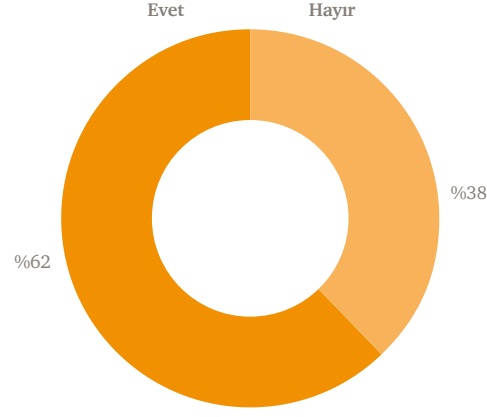
Anketin bu kısmındaki sorular ile şirketlerin mevcut bir sürdürülebilirlik stratejileri olup olmadığının anlaşılması; yok ise neden olmadığını, var ise içeriğinin, organizasyon içindeki konumlanmasının ve iletişiminin nasıl yapılandırıldığının belirlenmesi hedeflenmiştir.

Anketi yaptığımız 215 şirketin, %62'si şirketlerinin sürdürülebilirlik stratejileri olup olmadığı sorusuna evet demiştir. Bu soruya, hayır cevabı veren şirketlerin en önemli nedenleri böyle bir stratejiye ihtiyaç olmaması, maliyet ve bilgi eksikliği olarak sıralanmaktadır.

Bu soruya evet cevabı veren %62'lik kısma daha detaylı bakıldığında, %80 ve üzeri oranlarda verilen olumlu cevaplarla bu şirketlerin sürdürülebilirlik stratejilerinin şirketin misyon ve vizyonu ile aynı çizgide olduğu, bu stratejilerden sorumlu bir kişinin olduğu, bu stratejilerin doğru performans göstergelerine bağlandığı, ve iletişimin tüm organizasyona doğru bir şekilde yapıldığı gözlemlenmektedir. Bunlara rağmen şirket içi politikaların birçoğunun sürdürülebilirliğin yasalarla kontrol edilen konuları üzerine oluşturulması ve çevresel konuların göz ardı edilmesi, şirketlerin sürdürülebilirlik konusuna tüm perspektiflerden hakim olmadığını göstermektedir.

Soru 1: Şirketinizin sürdürülebilirlik konusunda bir stratejisi bulunuyor mu?

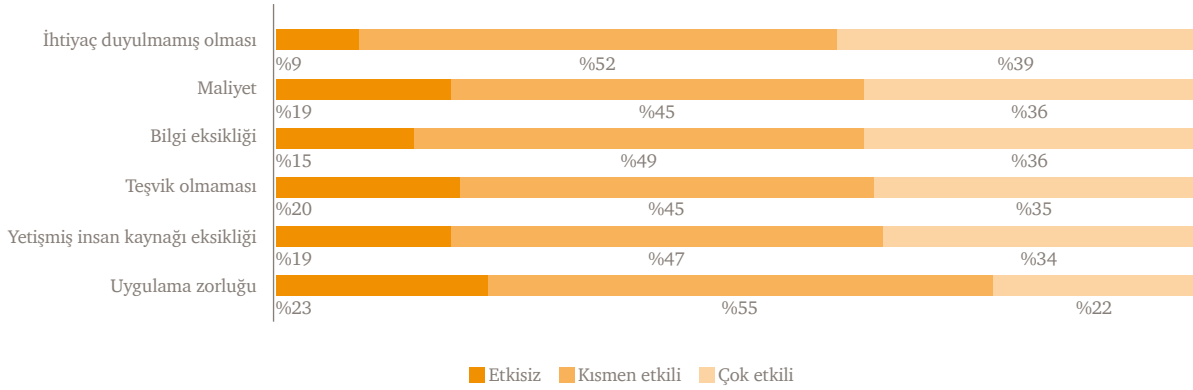
- Ankete katılan şirketlerin %62'si sürdürülebilirlik konusunda bir stratejileri olduğunu belirtmişlerdir. Sürdürülebilirlik stratejileri olmadığını ifade eden şirketlerin bu alanda yapılacak bir çalışmaya ihtiyaç duymadıkları anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, “Maliyet” ve “Bilgi Eksikliği” de şirketlerin sürdürülebilirlik uygulamalarının önündeki engeller arasında sayılmıştır.

Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

Hayır cevabı verenler,

Soru 1.1: Sürdürülebilirlik uygulamaları geliştirmenizin önündeki engeller nelerdir?

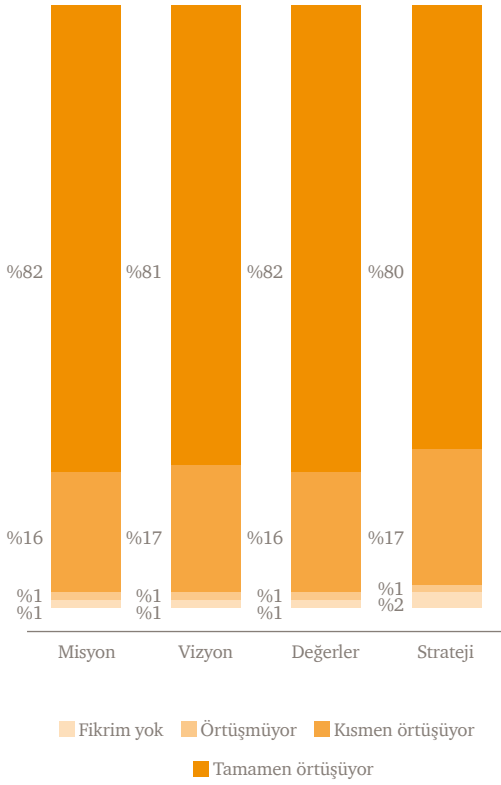

Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

Şirketlerinin sürdürülebilirlik stratejisi olduğunu belirten katılımcılar;

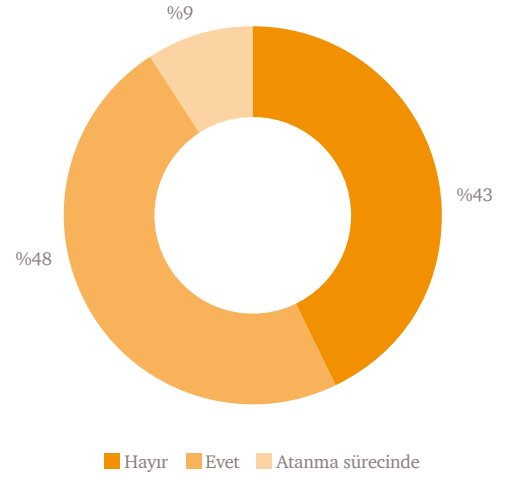
Soru 2: Sürdürülebilirlik stratejiniz şirketinizin yönelimleri ile ne kadar örtüşüyor?

- Ankete katılan şirketler, şirketlerin yönelimleri ile sürdürülebilirlik stratejilerinin en az %80 oranlarında tamamen örtüştüğünü belirtmektedir.

Soru 3: Şirketinizdeki sürdürülebilirlik stratejisinin ana sorumlusu olarak belirlenen bir üst düzey yönetici mevcut mu?

- Katılımcı şirketlerin sadece %48'inin sürdürülebilirlik stratejilerini birebir yöneten bir üst düzey yöneticisi bulunmaktadır.

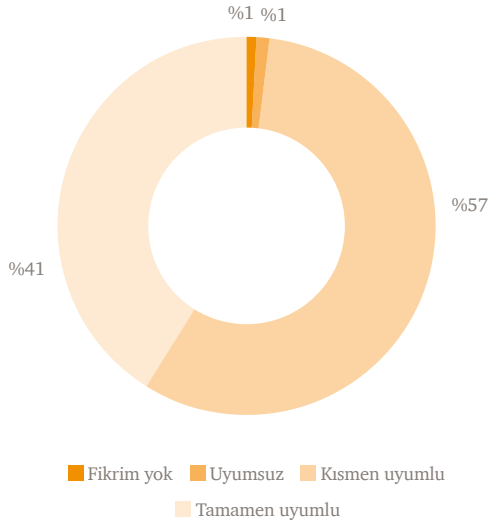

Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

Soru 4: Bu hedeflere ulaşılması için atılması gereken adımlar, şirket çalışanları ile yöneticilerinin kişisel performans hedefleri ile uyumlu mu?

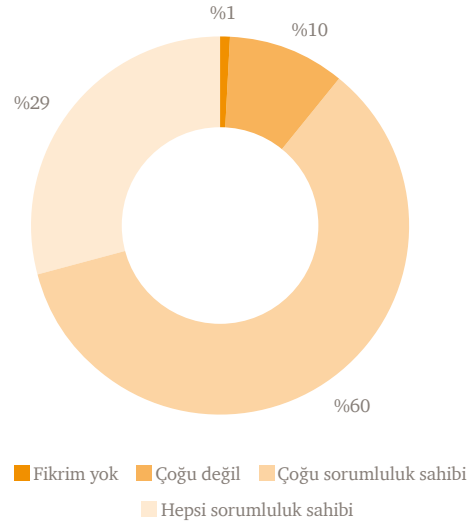
- Şirketlerinde sürdürülebilirlik stratejisi olduğunu belirten katılımcıların %41'i şirketlerindeki performans hedeflerinin bu stratejilerle tamamen uyumlu, %1'i de uyumsuz olduğunu belirtmiştir.

Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

Soru 5: Şirketin bölümlerinin her biri, bu hedeflere ulaşılması için atılması gereken adımlar konusunda sorumluluk sahibi mi?

- Katılımcıların %29'u şirketlerindeki bölümlerin çoğunun sorumluluk sahibi olduğunu, %10'u ise çoğunun sorumluluk sahibi olmadığını belirtmiştir.

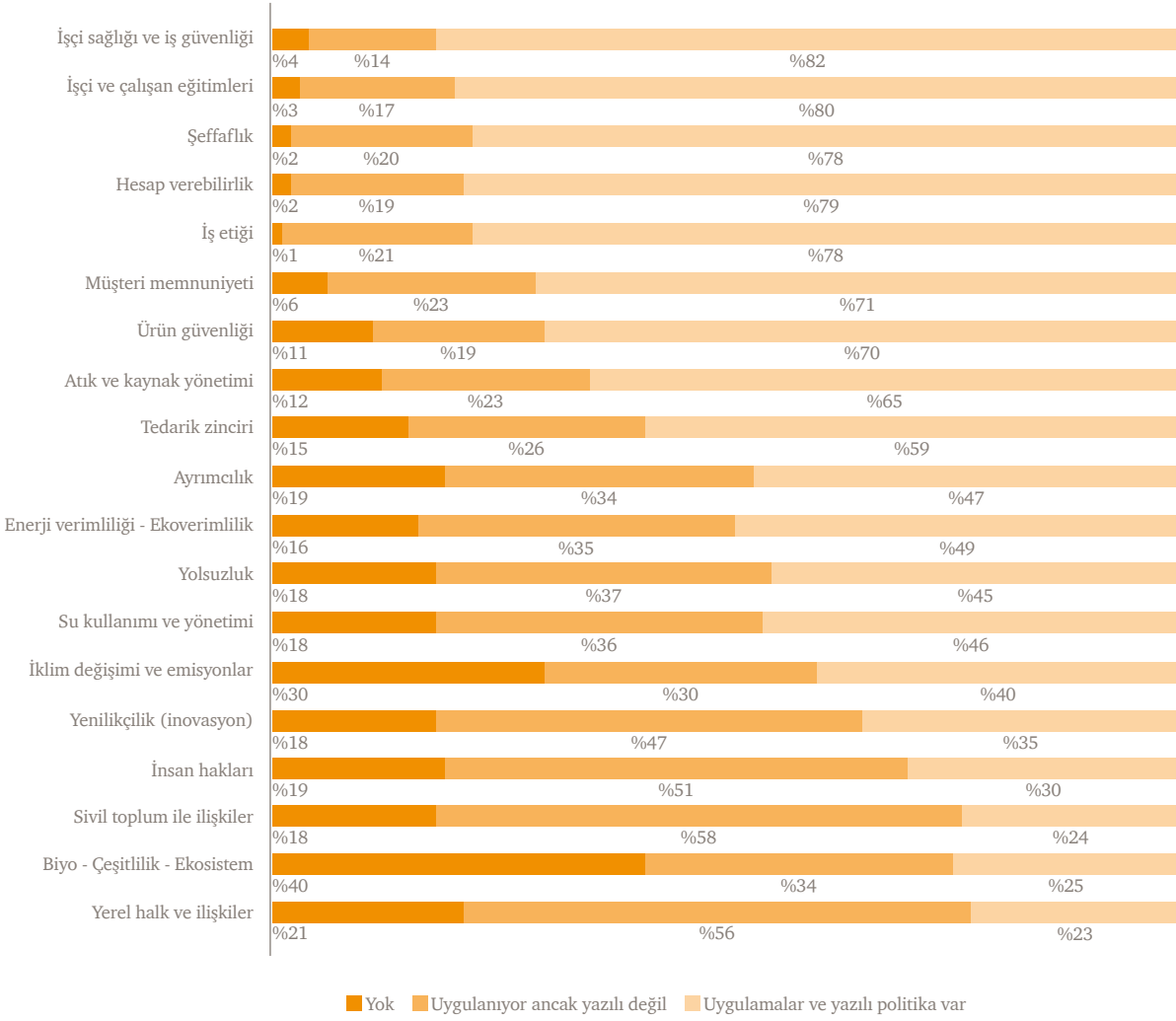

Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

- Bununla birlikte şirketler, sürdürülebilirlik konusunda yaptıkları çalışmaların , müşterileri kanadında da etkili olduğunu düşünmektedirler. Ankete katılan şirketlerin %63'ü, markalarının, ürünlerinin ve şirketlerinin müşterileri tarafından sürdürülebilir olduğunu öngörmektedirler.

Soru 6: Aşağıdaki konulardan hangileri için bir şirket politikası söz konusudur?

- Ankete katılan şirketlerin büyük bir kısmı; “Şeffaflık”, “Hesap verebilirlik”, “İşçi ve Çalışan Eğitimleri” ve “İş Sağlığı ve İş Güvenliği” konularında yazılı olan veya olmayan politikaları olduğunu belirtmişlerdir. Diğer sorulara verilen yanıtlara göre şirketler aynı konuları riskler anlamında da önemsemektedir. Yasalar ve yönetmelikler ile düzenlenen alanlarda şirketlerin politika geliştirmeye daha eğilimli oldukları dikkat çekmektedir.
- Operasyonlarla ilgili konular (tedarik zinciri, ürün güvenliği, atık ve kaynak yönetimi) hakkında şirketlerin yarısından çoğunun uygulamaları ve yazılı politikaları olduğu göze çarpmaktadır.
- Diğer bir kategoride yer alan sosyal ve çevresel konular ile “Yenilikçilik” gibi diğer konularda ise şirketlerin önemli bir kısmının herhangi bir şirket politikası olmadığı anlaşılmaktadır. Yine bu konular için uygulaması ve yazılı politikası olan şirket sayısı oldukça azdır. Özellikle “Biyo-Çeşitlilik-Ekosistem” konusunda Türk iş dünyasının oldukça geride olduğu göze çarpmaktadır.

Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

Bölüm 3.3

Paydaş katılımı

Bir şirketin aktivitelerinden etkilenen veya o şirketi etkileyen tüm ilgi sahipleri (kişi veya kurum) paydaş olarak tanımlanır. Bir şirketin paydaşları iç paydaşlar, dış paydaşlar ve değer zinciri olarak kategorize edilebilir. İç paydaşlar olarak çalışanlar ve hissedarlar, dış paydaşlar olarak yatırımcılar, toplum, düzenleyici kurumlar ve yerel otoriteler, değer zinciri olarak ise tedarikçiler ve müşteriler örnek verilebilir.

Sorunların çözümü ve başarı için paydaşlar ile birlikte hareket etmek, gelen talep ve tepkileri iyi değerlendirebilmek bir şirketin finansal gücü yanında sorumlu iş yapma şeklini uygulayarak kendi için risklerini azaltmasını sağlar. Günümüzde küresel rekabet ve pazar düzeninde paydaşlar ile beraber çalışmak ve çözüm arayışları içine girmek iyi bir yönetim anlayışının göstergesidir.

Anketin bu kısmındaki sorularla şirketlerin paydaşlarını ne kadar dinlediklerinin ve karar alma mekanizmalarına ne ölçüde dahil ettiklerinin anlaşılması hedeflenmiştir. Bununla birlikte şirketin operasyonlarının hangi paydaşları ne kadar etkilediği de araştırılmıştır.

Sonuçlara bakıldığında, yerel otoriteler ve düzenleyici kurumların şirketlerin operasyonları üzerinde büyük etkileri olduğu ve şirket çalışanları ile hissedarlarının ise şirketin operasyonlarından en çok etkilenen paydaşlar oldukları gerçekleri bir kez daha doğrulanmıştır.

Esas dikkat edilmesi gereken durum ise, paydaşlar arasında olması gereken çift taraflı iletişim ve etkileşimin, Türk iş dünyasında genel olarak tek taraflı çalışmasıdır. Çalışanların şirket içi karar alma mekanizmasını etkileyememesi aynı şekilde şirketlerin yerel yönetimlerin ve yasa düzenleyicilerin karar alma mekanizmalarında etkin bir şekilde yer alamaması, ilerleyen yıllarda Türk iş dünyasının geliştirmesi gereken noktalar olarak göze çarpmaktadır.

Soru 1: Hangi paydaşlarınız sizin işinizi ve karar alma sürecinizi etkilemektedir?

Soru 2: Şirketinizin operasyonları hangi paydaşlarınızı ne derecede etkiliyor?

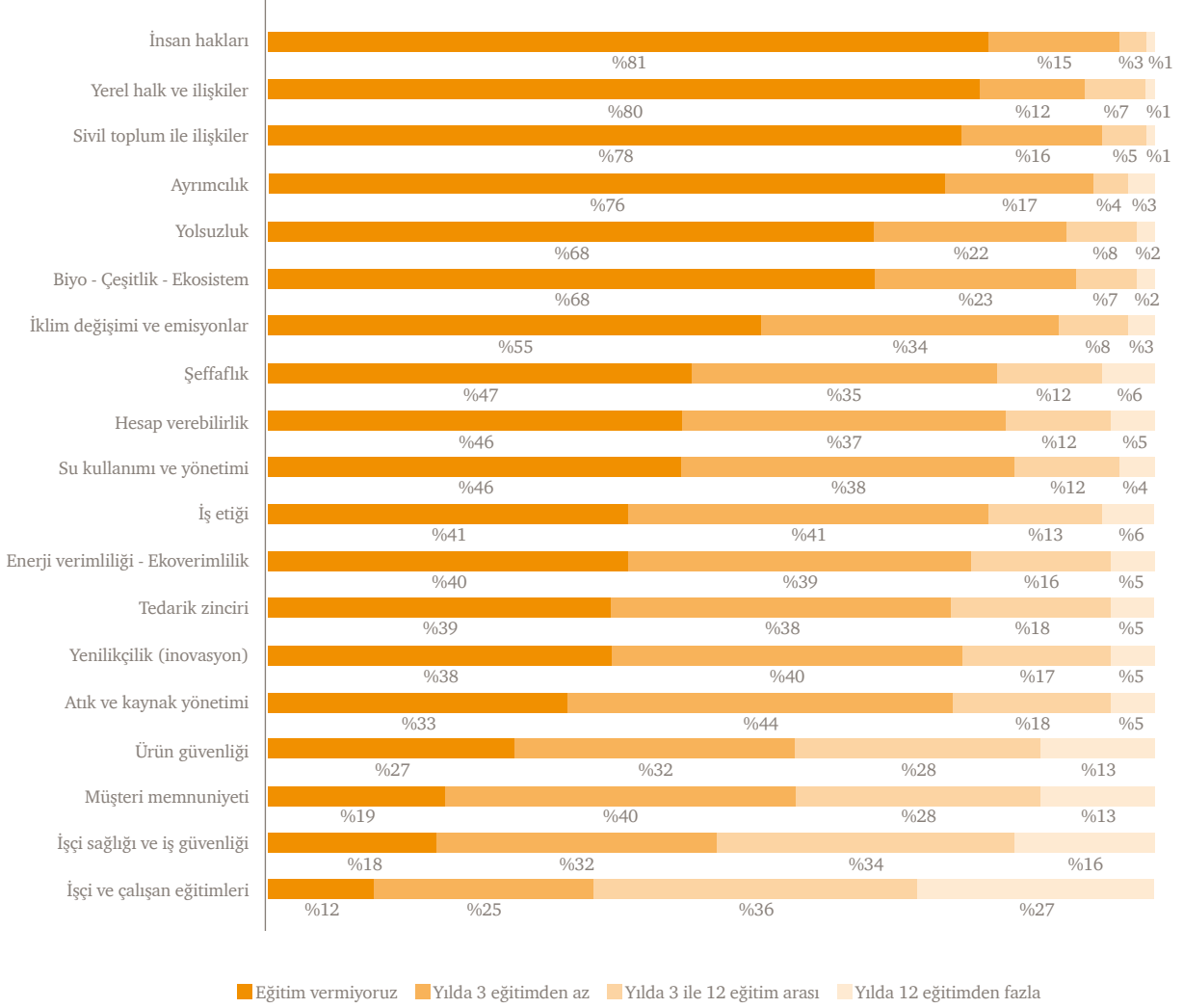
- Bu sorulara verilen yanıtlar bir arada incelendiğinde, şirketlerin operasyonlarından etkilenen ve şirketlerin operasyonları ile karar alma süreçlerini etkileyen paydaşlar arasında dengesizlik olduğu göze çarpmaktadır.
- Özellikle çalışanların ve hissedarların, ankete katılan şirketlerin büyük çoğunluğunun operasyonlarından önemli ölçüde etkilendiği ortaya çıkmıştır. Ancak bu paydaşların, şirketlerin işlerini ve karar alma süreçlerini bu ölçüde etkileyemedikleri anlaşılmaktadır.
- Yerel otoriteler ve düzenleyici kurumların şirketlerin operasyonlarını önemli ölçüde etkiledikleri dikkat çekmektedir. Ancak tek taraflı etkileşim, şirketlerin kendilerini yasal ve idari konularda karar alma süreçlerinin dışında hissettiklerini ortaya koymaktadır.
- Sürdürülebilirlik uygulamalarının yaygınlaşması ile birlikte paydaşlarla olan ilişkilerin ve karşılıklı etkileşimin artacağı düşünülebilir. Gerçekten de Ek 4'te bulunan 2. soruya verilen yanıtlara göre, şirketlerin büyük bir kısmı (%87) temel sorumluluklarının, ortakları ile birlikte diğer paydaşlara (çalışanlar, tedarikçiler, müşteriler vb...) karşı olduğu fikrine kesinlikle katıldığını ifade etmiştir.

Paydaşlar	Paydaşların şirket iş ve karar alma süreçlerini etkilemesi	Şirket operasyonlarının paydaşları etkilemesi	Fark
Çalışanlar	%31	%68	% -37
Hissedarlar	%34	%79	% -45
Tedarikçiler	%40	%41	% -1
Müşteriler	%46	%65	% -19
Yatırımcılar	%52	%57	% -5
Toplum	%73	%20	%53
Düzenleyici kurumlar	%74	%17	%57
Yerel otoriteler	%78	%16	%62

Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

Soru 3: Aşağıdaki konularda ne sıklıkta eğitimler düzenliyorsunuz?

- Ankete katılan şirketlerin verdiği cevaplar doğrultusunda, birçok şirketin aşağıda listelenen 19 başlıkta hiçbir eğitim vermediği görülmektedir.
- Şirketler tarafından yılda 12'den fazla eğitimi yapılan başlıklar arasında "İşçi ve Çalışan Eğitimleri", "İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği", "Müşteri Memnuniyeti" ve "Ürün Güvenliği" başlıkları ilk sıralarda yer almaktadır.
- "İnsan Hakları", "Yerel Halk ve İlişkiler", "Sivil Toplum ile İlişkiler" ve "Ayrımcılık", şirketlerin hiç eğitim vermedikleri başlıklarında ön plana çıkmaktadır.

Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

Bölüm 3.4

Operasyonlar ve iş süreçleri

Şirketler sürdürülebilirlik ile bağlantılı stratejilerini hayata geçirebilmek ve bunları uzun süreli bir şekilde devam ettirebilmek için kendi operasyon ve iş süreçlerini de bu yeni modele göre yapılandırmaları gerekmektedir. Gelişmiş ekonomilerde, sürdürülebilirliği iş yapış tarzı olarak benimsemiş şirketlerin bunu başarılı bir şekilde uygulayabilmelerindeki neden ise operasyonel ve organizasyonel süreçlerini sürdürülebilirliğin etrafında yeniden yapılandırmış olmalarıdır.

Operasyonel ve organizasyonel süreçlerini sürdürülebilirlik stratejileri etrafında yapılandırabilen şirketler, stratejinin iletişimi, anlaşılması, uygulanması ve benzeri birçok konuda diğer şirketlere göre daha hızlı yol alabilirler.

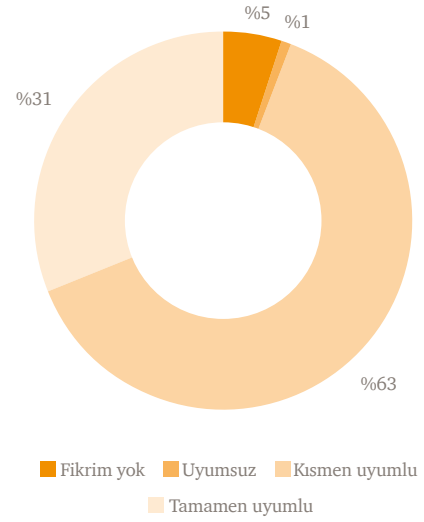
Bu bölümde amaç, Türk iş dünyasındaki şirketlerin operasyonel ve iş süreçlerinin sürdürülebilirlik yaklaşımlarıyla uyumluluğunun ve bu süreçlerdeki karar mekanizmalarında sürdürülebilirliğin payının anlaşılmasıdır.

Verilen cevaplar ışığında, şirketlerin büyük bir kısmı operasyonel ve iş süreçlerinin sürdürülebilirlik yaklaşımıyla uyumlu olduğunu belirtmiş olsa da önceki sorulara verilen cevaplarla karşılaştırıldığında Türk iş dünyasının operasyonel süreçleri sürdürülebilirlik yaklaşımına göre yapılandırma noktasında sorunlar yaşadığı söylenebilir. Bununla birlikte, operasyonel ve iş süreçlerinde alınan kararlarda sürdürülebilirlik konularının düşük önem seviyelerinde yer almaları da bu görüşü desteklemektedir.

Soru 1: Operasyonlarınız ve iş süreçleriniz genel olarak sürdürülebilirlik yaklaşımları ile uyumlu mu?

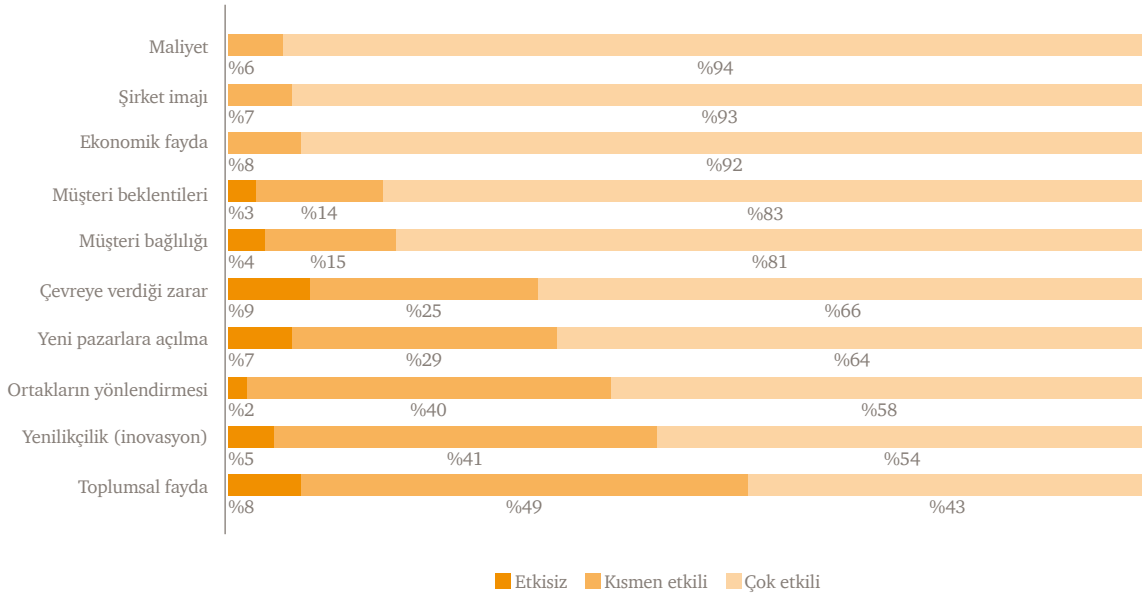
- Ankete katılan şirketlerin büyük bir kısmı (%94), operasyonlarının ve iş süreçlerinin sürdürülebilirlik yaklaşımı ile kısmen veya tamamen uyumlu olduğunu belirtmiştir. Ancak ankette yer alan diğer sorulara verilen cevaplar, sürdürülebilirliğin birçok alanında şirketlerin herhangi bir stratejisi, politikası ve uygulaması olmadığını ortaya koymaktadır.
- Operasyonlarının sürdürülebilirlik yaklaşımı ile tamamen uyumlu olduğunu belirten (%31) şirketlerin yaklaşık %25'inin; iklim değişimi ve emisyonlar ile biyo-çeşitlilik ve ekosistem gibi konularda herhangi bir şirket politikası bulunmaması da çelişki yaratmaktadır.
- Farklı sorulara verilen yanıtlar bir arada incelendiğinde, Türk iş dünyasının, sürdürülebilirliğin üç boyutunu da (ekonomik-sosyal-çevresel) kapsayan net bir bakışa sahip olmadığı anlaşılmaktadır.

Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

Soru 2: Operasyonlarınızda aldığınız kararlarda hangi unsurlar, ne derece etkilidir?

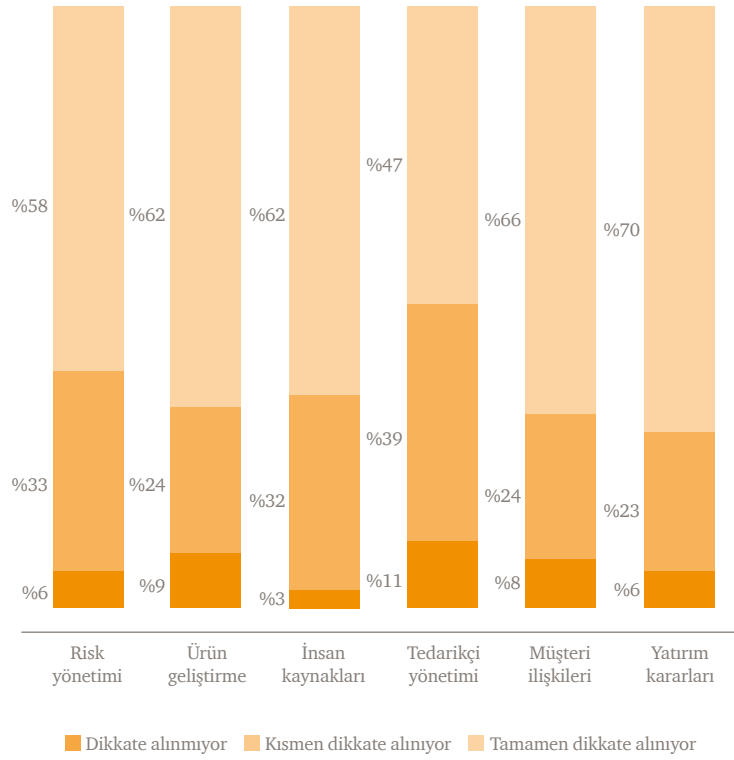
- Ankete katılan şirketlerin büyük kısmı, “Maliyet”, “Şirket İmajı” ve “Ekonomik Fayda” gibi temel ekonomik unsurların aldıkları kararlarda kısmen veya çok etkili olduğunu belirtmiştir. “Müşteri Bağlılığı” ve “Müşteri Beklentileri” gibi dolaylı ekonomik unsurların şirketlerin kararlarını orta seviyede etkilediği anlaşılmaktadır. Şirketlerin, operasyonlarında aldıkları kararlarda toplumsal faydayı çok fazla ön planda tutmadıkları dikkat çekmektedir. Oysa Ek 4’te bulunan 1. soruya verilen yanıtlara göre şirketlerin %87’si, şirketlerin topluma karşı sorumlulukları olduğu fikrine kesinlikle katıldıklarını belirtmiştir. Toplum ile ilişkiler konusunda da Türk iş dünyasının belirli bir bilinç düzeyine eriştiği ancak bu bilincin uygulamalara yansımadağı düşünülebilir.
- Bu soruya verilen yanıtlara göre, çevreye verilen zararın orta seviyede etkili olduğu ortaya çıkmaktadır. Yine de şirketlerin %66’sı çevreye verilen zararın aldıkları kararlarda çok etkili olduğunu belirtmiştir. Bu şirketlerin %40’ının “Biyo-Çeşitlilik-Ekosistem”, %30’unun ise “İklim Değişimi ve Emisyonlar” ile ilgili bir şirket politikası bulunmaması dikkat çekicidir. Çevre ile ilgili süreç ve kararlarda özellikle yasalarla düzenlenmiş bir çerçevede önemsendiği görülmektedir.

Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

Soru 3: Şirketinizde aşağıdaki alanların hangilerinde sürdürülebilirlik konusu dikkate alınmaktadır?

- Risk yönetiminde şirketlerin yarısından fazlasının sürdürülebilirlik konusunu tamamen dikkate alıyor olmaları önemlidir. Benzer şekilde şirketlerin sadece %6'sı risk yönetiminde sürdürülebilirlik konusunu dikkate almadıklarını belirtmişlerdir. Bölüm 3.1.'de bulunan 4 numaralı soruya verilen cevaplar, şirketlerin daha çok yasalarla ilgili konuları risk olarak gördüğünü, ancak yerleşmiş yasal düzenleme ve denetlemenin olmadığı konuların (biyo-çeşitlilik-ekosistem, iklim değişikliği ve emisyonlar, vb...) risk algısında geri planda kaldığını ortaya koymaktadır.
- Ankette sayılan alanlar arasında sürdürülebilirlik konusunun en az dikkate alındığı alanın tedarikçi yönetimi olduğu dikkat çekmektedir. Kavramsal olarak sürdürülebilirlik konusu, şirketlerin bütün iş süreçlerine yayılmalıdır. Türk iş dünyasının, iş süreçlerinde aktif rol oynayan paydaşları konusunda henüz yeterli bilince sahip olmadığı anlaşılmaktadır. Ankete verilen cevaplar, şirketlerin sürdürülebilirlik konusunda kendi operasyonlarını ön planda tuttuğunu ortaya koymaktadır.

Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

Bölüm 3.5

Veri toplama, ölçme ve değerlendirme

Şirketlerde sürdürülebilirliğin sağlıklı bir şekilde devam ettirilmesi ve ileriye dönük iyileştirmelerin sağlanabilmesi için veri toplama, ölçme ve değerlendirme önemli aşamalardır. Şirketler sürdürülebilirlik uygulamalarında mevcut bulundukları konumdan daha ileri bir noktaya ulaşabilmek için öncelikle mevcut durumlarını değerlendirmeli, akabinde ileriye dönük hedefler koymalı ve bunları belirli aralıklarla ölçerek iyileştirme ve geliştirme aşamalarını raporlamalıdır. Bu aynı zamanda şirket içerisinde sürdürülebilirlik konusunda farkındalığı arttırmada ve yönetimin aldığı aksiyonlar neticesinde elde edilen kazanımları tüm iç paydaşlara ileterek bu uygulamaları sahiplenmelerini sağlayacaktır.

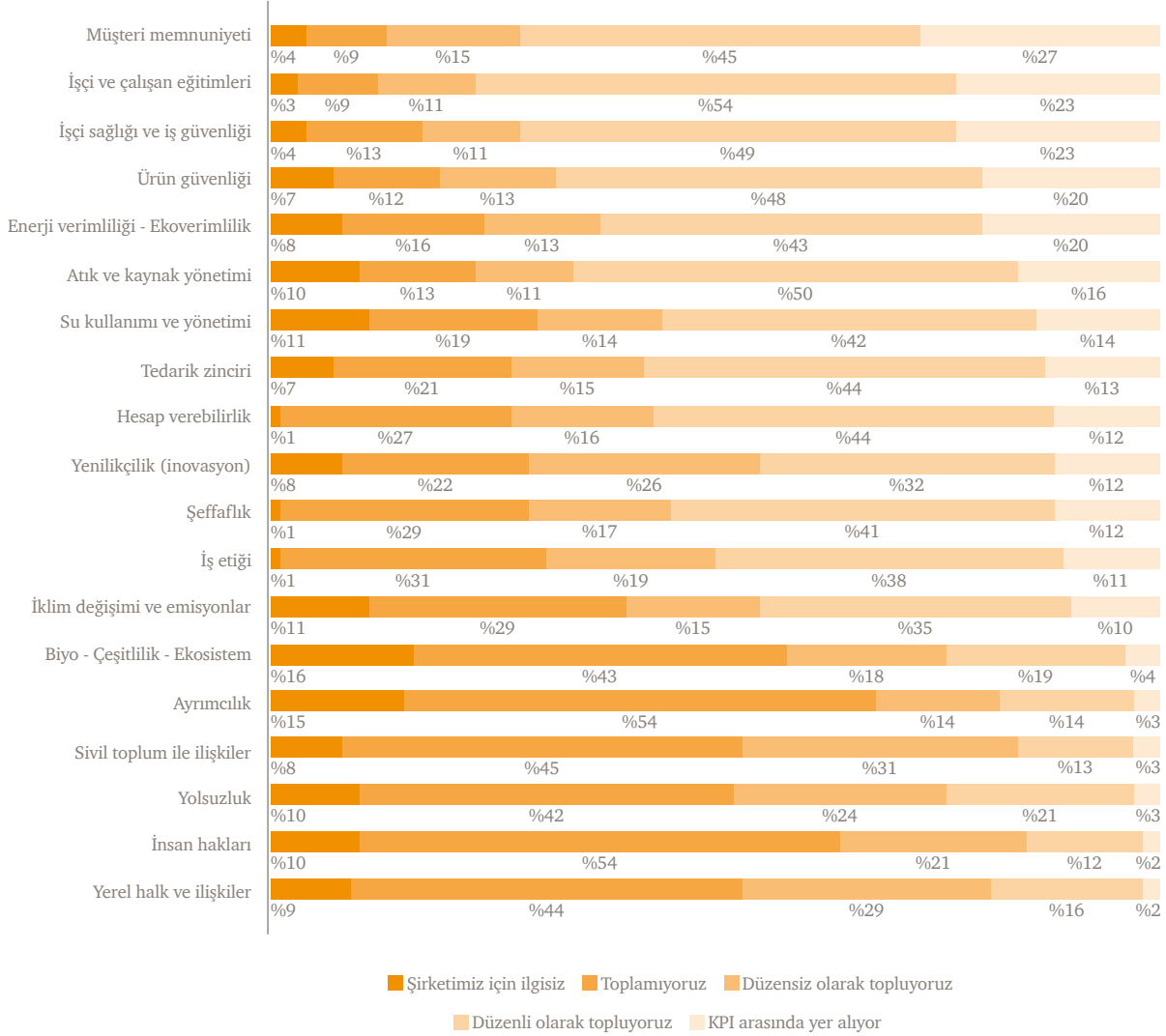
Veri toplama, ölçme ve değerlendirme kısmında amaç, ankete katılan şirketleri sürdürülebilirlik bağlantılı veri toplama ve ölçme konusundaki bakış açılarını anlamak ve sürdürülebilirliğin hangi alanlarında verilerin toplandığını ve şirketlerin bu verileri kullanarak ne gibi değerlendirmeler yaptığını anlamaktır.

Verilen cevaplara göre, şirketlerin en düzenli veri topladığı alanlar işçi ve çalışan eğitimleri ile atık ve kaynak yönetimi olarak öne çıkmakta, insan hakları ve ayrımcılık konuları da hiç veri toplanmayan alanlarda öne çıkmaktadır.

Ayrıca şirketler bu verileri ağırlıklı olarak her sene yeni yatırım yapılması, şirketlerinin rakiplerle karşılaştırılması, yeni politikalar geliştirilmesi ve göstergeler ile ilgili hedefler konulması gibi konular için kullanmaktadır. Şirketler ekonomik ve sosyal konularda ağırlıklı olarak kısa vadeli (0-1 yıl) hedefler koymakla birlikte, çevresel konularda herhangi bir hedef koymadıkları anlaşılmaktadır.

Soru 1: Aşağıdaki alanların hangilerinde veri topluyorsunuz?

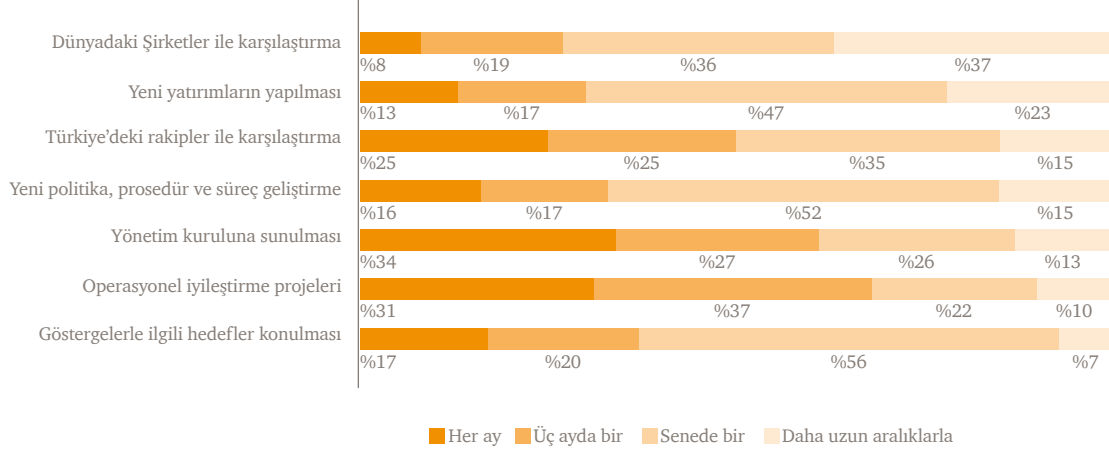
- Ankete katılan şirketlerin yaklaşık olarak yarısı “Yerel Halk ile İlişkiler”, “İnsan Hakları”, “Yolsuzluk”, “Sivil Toplum ile İlişkiler”, “Ayrımcılık” ve “Biyo-Çeşitlilik-Ekosistem” konularında veri toplamadıklarını belirtmiştir. Bu konu veri eksikliğinin sürdürülebilirlik uygulamaları önündeki önemli engellerden biri olduğuna dikkat çekmektedir.
- “Müşteri Memnuniyeti”, “İşçi Çalışan ve Eğitimleri” ile “İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği” konuları katılan şirketlerin önemli bir kısmının ana performans göstergeleri (KPI) arasında yer almaktadır.
- Veri toplanan diğer alanların; enerji verimliliği, ürün güvenliği ile atık ve kaynak yönetimi gibi alanlar olduğu dikkat çekmektedir.

Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

Soru 2: Toplanan verilerin değerlendirilmesi konusunda ne tip çalışmalar yapıyorsunuz?

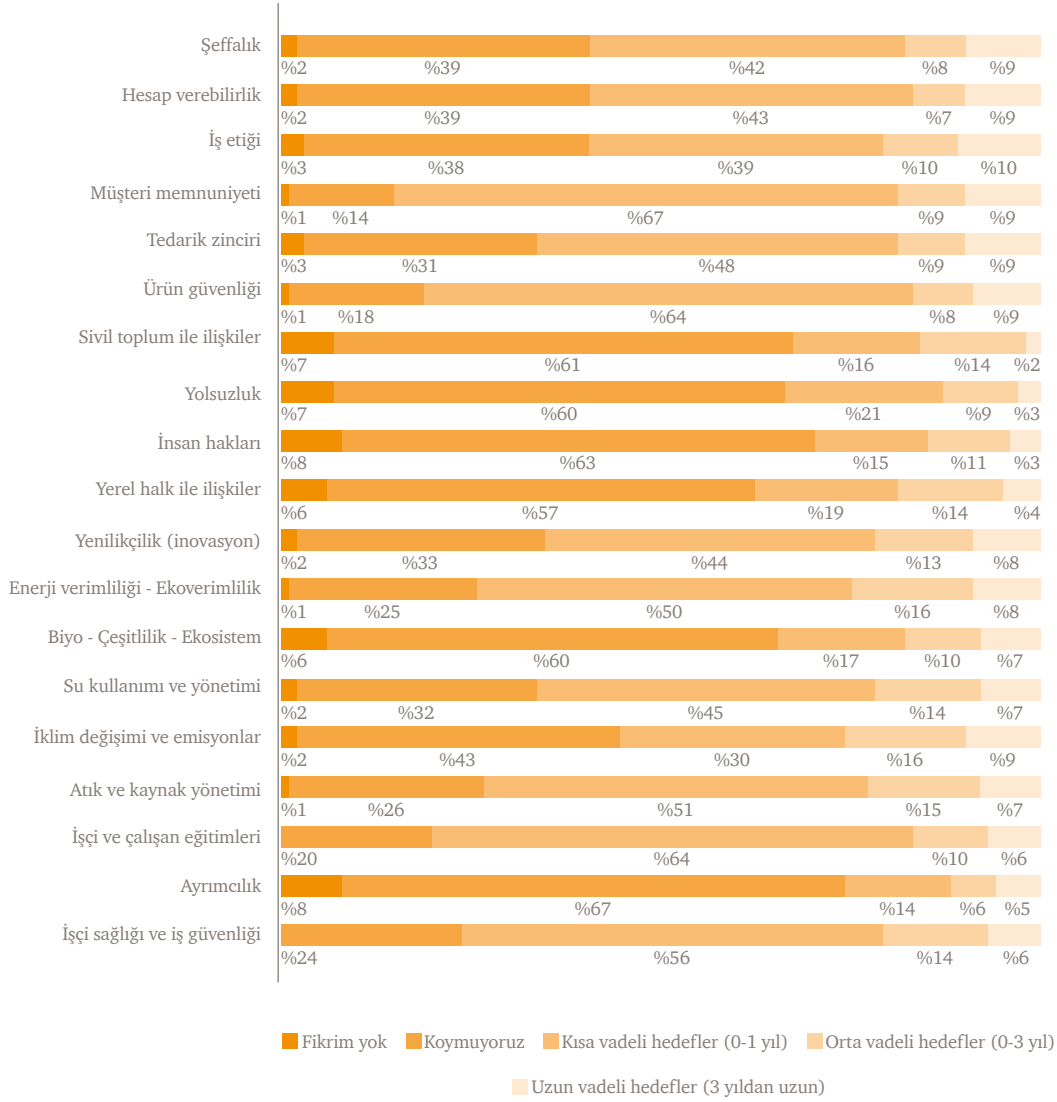
- Şirketler bir kısım toplanılan verileri yönetim kuruluna sunmakta ve operasyonel iyileştirme projelerinde her ay değerlendirmektedir. Bu iki başlık %34 ve %31’lik paylarla ilk sıralarda yer almaktadır.
- Toplanan veriler daha uzun dönemlerde (senede bir ve daha uzun aralıklarla) “Dünyadaki Şirketler ile Karşılaştırma” (%73), “Yeni Yatırımların Yapılması” (%70) ve “Yeni Politika, Prosedür ve Süreç Geliştirme” (%67) konularında kullanılmaktadır.

Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

Soru 3: Aşağıdaki sürdürülebilirlik göstergelerinden hangileri için hedefler koyuyorsunuz?

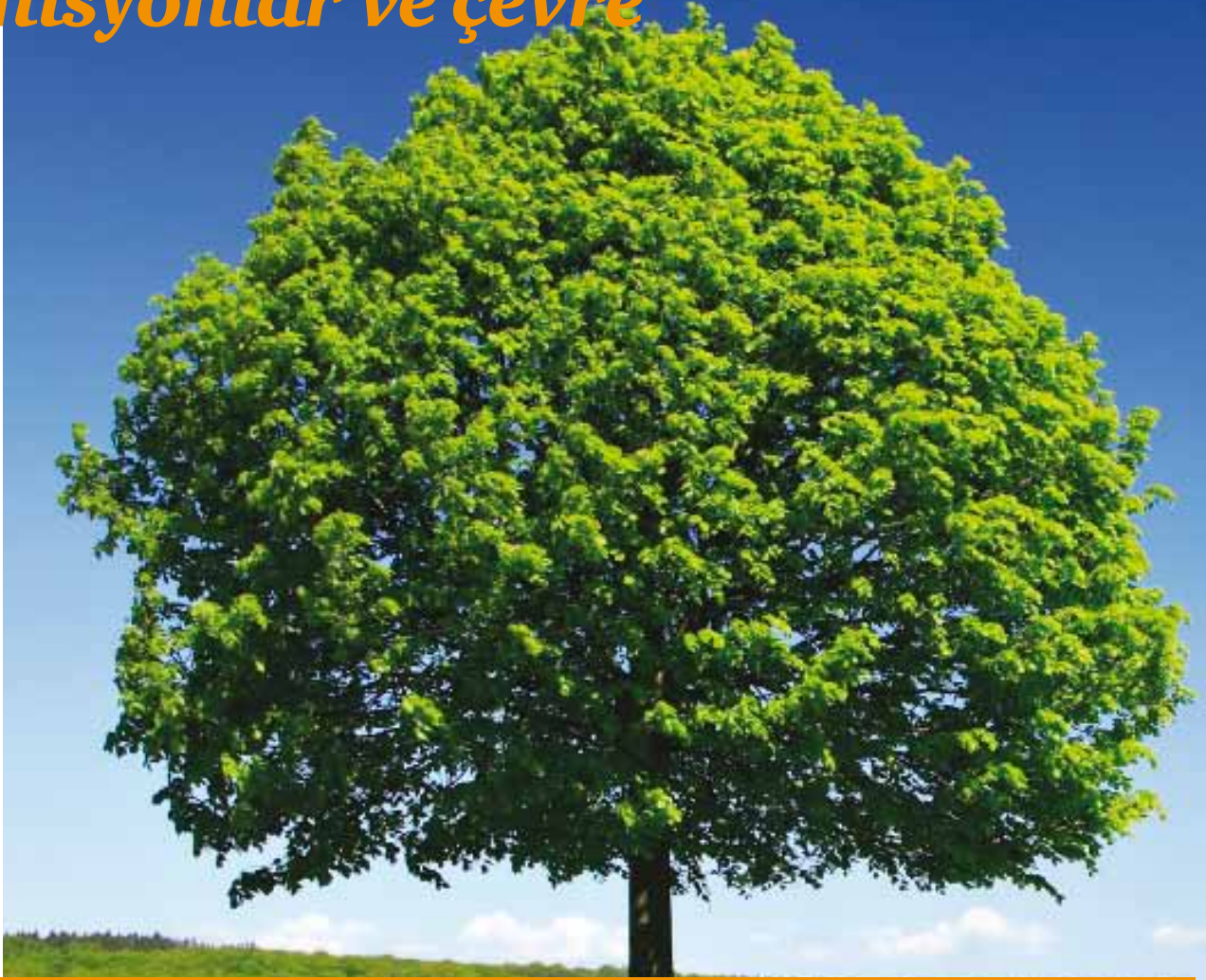
- Ankete katılan şirketlerin verdiği cevaplara göre, şirketlerin daha çok kısa vadeli hedefler (0-1 yıl) koydukları ortaya çıkmaktadır. Aşağıda sıralanan 19 başlıktan en çok “Müşteri Memnuniyeti”, “Ürün Güvenliği” ve “İşçi ve Çalışan Eğitimleri” başlıklarında kısa vadede hedefler konulmaktadır.
- Anketin genelinde olduğu gibi, bu soruda da sürdürülebilirliğin sosyal konuları arka planda kalmaktadır. Şirketlerin hiç hedef koymadıkları başlıklar “Ayrımcılık” (%67), “İnsan Hakları” (%63) ve “Sivil Toplum ile İlişkiler” (%61) şeklinde sıralanmaktadır

Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

Bölüm 3.6

Emisyonlar ve çevre

Bilimsel çalışmalar, küresel ısınmanın bilinen etkilerini ve tehlikelerini grafiksel olarak ortaya koymanın yanı sıra, ekosistemlerin küresel ölçekte yok oluşu gibi noktaları da açığa kavuşturmuş ve küresel ısınmanın durdurulması ve çevresel olarak sürdürülebilir bir dünya için acilen radikal önlemler alınması gerektiğini göstermiştir. Küresel ısınmanın nedeni olan sera gazlarının salınımı (başlıca karbondioksit, metan, azot oksit vb...) doğal karbon döngüsü dışında, artan sanayi, üretim ve tüketim alışkanlıkları nedeniyle artmaktadır.

Küresel ısınma dışında su kaynaklarının kirlenmesi, atıklar ve enerji kullanımı gibi konular da günümüzün önemli çevre sorunları arasındadır. Artan üretim ve tüketim sonucunda oluşan atıkların bilinçsizce deşarjları sonucu su kaynakları, doğal ortamlar ve canlı hayatları büyük tahribata uğramaktadır.

Bu bilgiler ışığında bu bölümde sorulan sorularla Türk iş dünyasındaki şirketlerin günümüz çevresel sorunlarına yaklaşımları ve bu konuları hangi sıklıkta ve nasıl takip ettikleri anlaşılmaya çalışılmıştır.

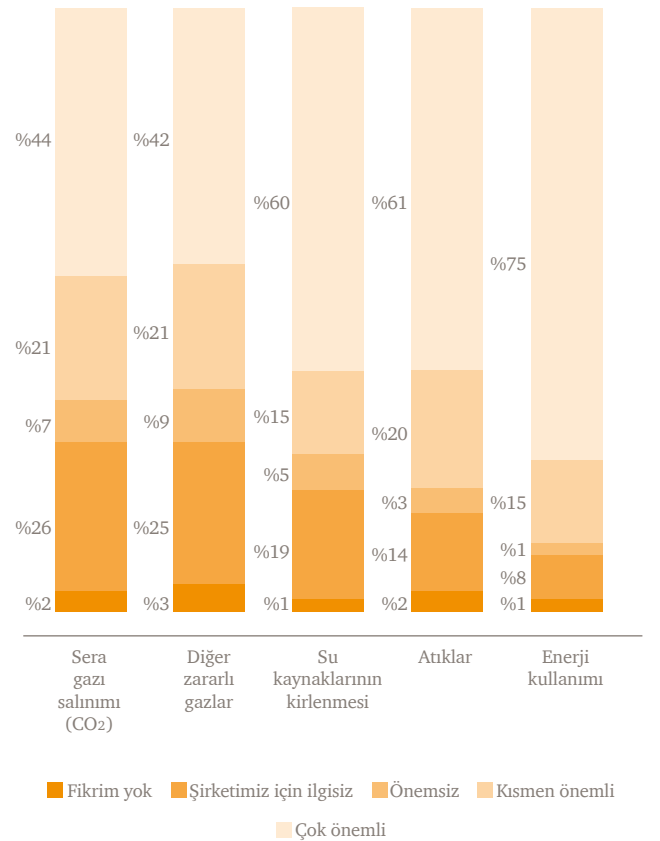
Verilen cevaplara bakıldığında, şirketler için en önemli çevresel sorunların kendilerine ek maliyet oluşumu veya yasal bir düzenleme sonucu uygulama zorunluluğu getiren konular olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu durum şirketlerin çevresel sorunlara karşı reaktif bir yaklaşımları olduğunu göstermektedir.

İnşaat ve otomotiv sektörlerinin yukarıda belirtilen iki konu dışında, sera gazı ve diğer zararlı gaz salınımları konularına diğer sektörlere göre daha fazla önem verdikleri görülmektedir. Ayrıca ankete katılan şirketlerin %21 ile %48 arasında değişen oranlardaki kısmının, Ek 4'te bulunan 4. soruda belirtilen sera gazı salınımı, su kaynaklarının kirlenmesi, atıklar gibi alanlarda ölçüm yapmadığı ve en çok ölçümü yapılan alanın %61 ile enerji kullanımı olduğu görülmektedir. Bunun nedeni enerjinin, şirketlerin toplam maliyetleri içerisinde önemli bir yer tutması olarak düşünülmektedir.

Soru 1: Şirketiniz için aşağıdaki unsurlardan hangileri önem taşımaktadır?

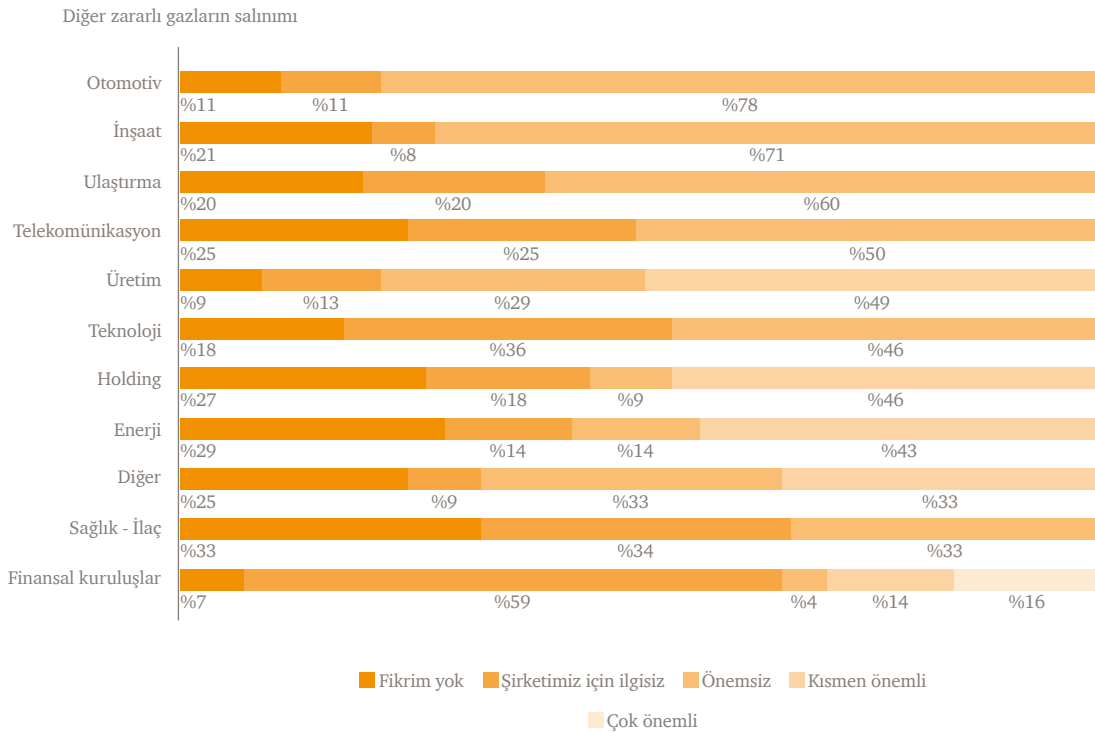
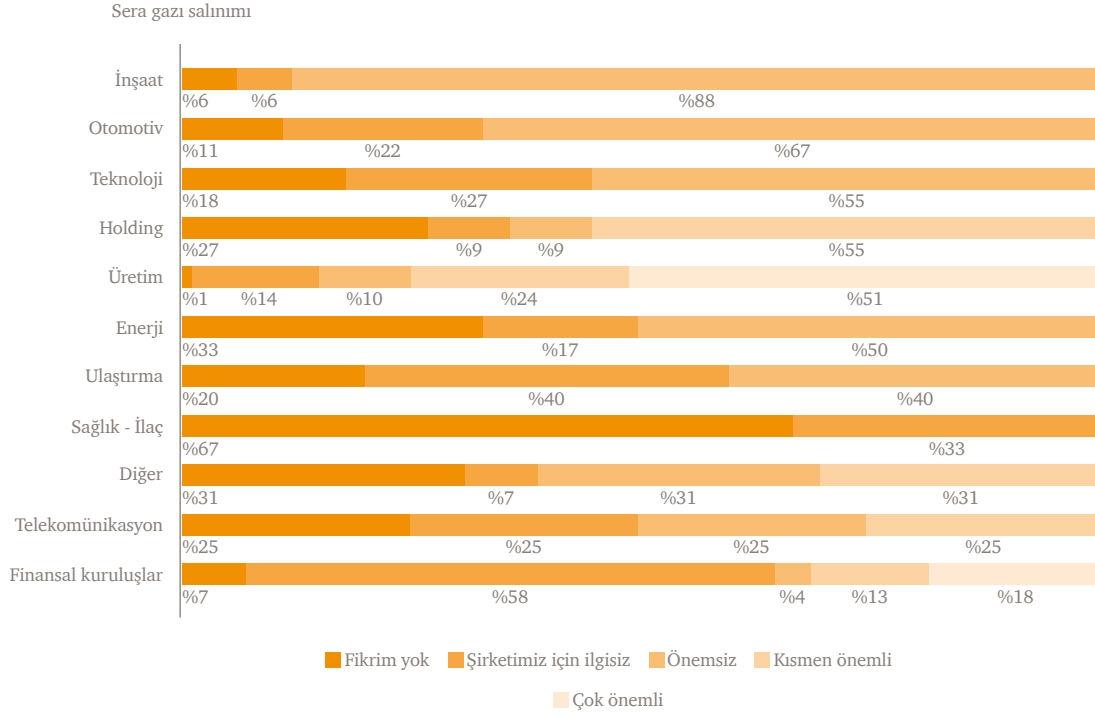
- Ankete katılan şirketlerin büyük çoğunluğu (%75), “Enerji Kullanımı” konusunun kendileri açısından büyük önem taşıdığını belirtmişlerdir. Bu şirketlerin %46’sının üretim ve %13’ünün inşaat sektörlerinde yer aldığı görülmektedir. Bu yüksek oran, doğrudan maliyetle ilişkilendirilebilen temel ekonomik unsurların şirketler tarafından önemsendiğini ortaya koymaktadır. Herhangi bir yasal düzenleme olmamasına rağmen, maliyeti etkileyen enerji kullanımı gibi temel ekonomik unsurların şirketler açısından büyük önem taşıdığı anlaşılmaktadır.
- “Su Kaynaklarının Kirlenmesi” ve “Atıklar” ise şirketler açısından önem taşıyan diğer unsurlardır. Ankete katılan şirketlerin çok küçük bir kısmı bu unsurları önemsiz olarak adlandırmışlardır. Yasa ve denetime tabi bu unsurların şirketler için halihazırda önem taşıdığı görülmektedir.
- “Sera Gazı” ve “Diğer Zararlı Gazların Salınımı”nın, şirketlerin önem sıralamasında geri planda kaldığı anlaşılmaktadır. Yapılacak yasal düzenlemeler ile birlikte bu unsurların da şirketler için daha önemli hale geleceği beklenebilir.

Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

Soru 2: Şirketiniz için aşağıdaki unsurlardan hangileri önem taşımaktadır? (devam)

- Aşağıdaki grafikler, sera gazı ve diğer zararlı gazların salınımının hangi sektörler için ne derece önem taşıdığını ortaya koymaktadır.
- İnşaat ve otomotiv, bu unsurlara önem veren sektörlerin başında yer almaktadır. Ankete katılan finansal kuruluşların %60'a yakını, sera gazı ve diğer zararlı gazların salınımının şirketleri için ilgisiz olduğunu belirtmiştir. Bu yüksek oran, finansal kuruluşların verdiği yanıtlardan hareketle, ankete katılan şirketlerin sadece doğrudan salınımlarını dikkate aldıklarını düşündürmektedir. Dolaylı olarak dikkate alındığında finansal konularda, şubelerde ve çalışanlar nezdinde ve büyük çaplı yatırım projelerinin kredilendirmelerinde sera gazı ve diğer gazların dikkate alınması gereken konular olduğu göze çarpmaktadır.

Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

Bölüm 3.7

Raporlama

Sürdürülebilirlik raporu, şirketlerin sürdürülebilir gelişim amacı doğrultusunda yol alırken kendilerini, iç ve dış paydaşlara hesap verebilir ve güvenilir kılan bir araçtır. Sürdürülebilirlik raporu, ekonomik, çevresel ve sosyal parametreler üzerine hazırlanan raporlar için kullanılan genel bir kavramdır.

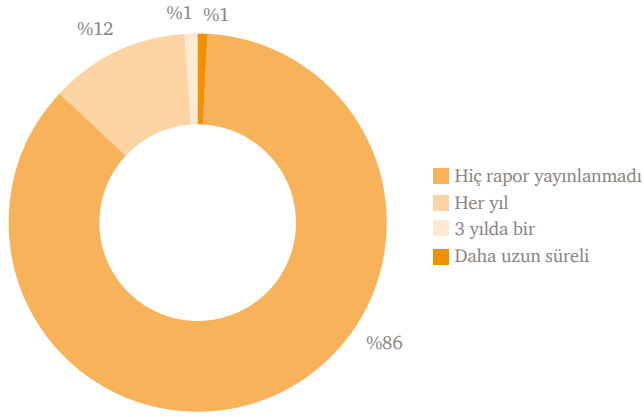
Sürdürülebilirlik raporu, raporu hazırlayan şirketin sürdürülebilirlik performansını dengeli ve makul bir şekilde açıklamalı ve değerlendirmelidir. Rapor şirketin paydaşları üzerinde yaptığı pozitif veya negatif her türlü katkıya yer vermelidir. Ayrıca bu raporlar şirketlerin sürdürülebilirlik stratejilerini, projelerini ve yönetim tarzlarını da açıkça anlatmalıdır. Genel hatları ile raporun bir şirketin tüm önemli paydaşlarının bilgi ihtiyacını karşılayacak içerik ve kalitede olması beklenmelidir.

Anketin bu kısmındaki sorular ile şirketlerin sürdürülebilirlik raporlaması konusundaki yaklaşımlarını anlamak, raporlamanın şirketlere getirdiği avantajları tanımlamak hedeflenmiştir.

Verilen cevaplara bakıldığında, şirketlerin çok büyük bir kısmının sürdürülebilirlik raporu yayınlamadıkları görülmektedir. Öte yandan, her yıl rapor yayınladığını belirten şirketlerin büyük çoğunluğunun üretim şirketleri olması, üretim yapan şirketlerin sürdürülebilirlik konusunda diğer şirketlere göre raporlama konusunda daha fazla ilerlediğini göstermektedir. Raporlama yapan ve yapmayan bütün şirketler göz önüne alındığında, raporlamanın en çok marka bilinirliğine ve rekabet avantajına etkileri vurgulanmakta ve finansman sağlama konusunda raporlamanın etkilerinin düşük kaldığı düşünülmektedir.

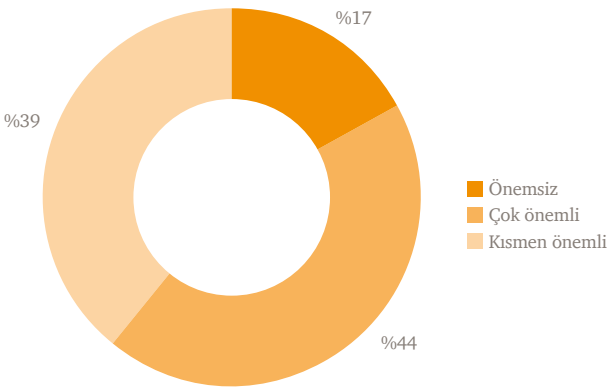
Soru 1: Şirketiniz bu güne kadar kaç tane sürdürülebilirlik raporu yayınladı?
Düzenli sürdürülebilirlik raporlaması yapıyorsanız ne sıklıkta yapılmaktadır?

- Bu soruya yanıt veren 191 şirketin %86'sı hiç rapor yayınlamadıklarını belirtmiştir. 191 şirketin sadece %12'si her yıl rapor yayınlarken birer firma üç yılda bir veya daha uzun süreli olarak sürdürülebilirlik raporu yayınladıklarını açıklamıştır. Her yıl rapor yayınladığını belirten 23 firmadan 13 tanesi üretim ve 5 tanesi finans şirketleridir. Sürdürülebilirlik raporu yayınlayan şirketlerin listesi Ek 3'de bulunabilir.

Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

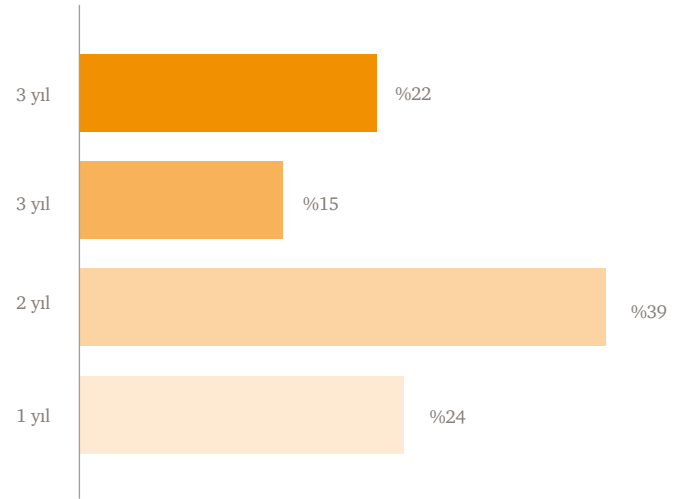
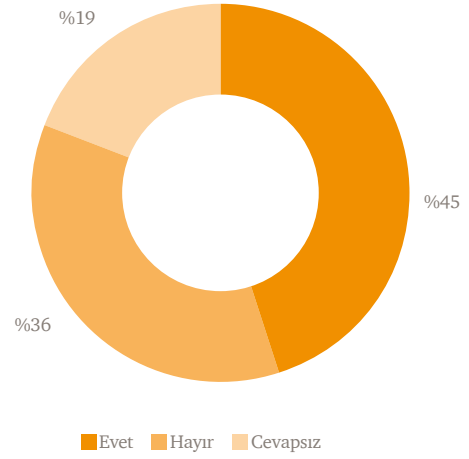
- Ankete katılan şirketlerin %44'ü, hazırladıkları sürdürülebilirlik raporlarının bağımsız bir kuruluş tarafından denetlenmesini çok önemli bulmuştur. Bağımsız denetimi kısmen önemli bulan şirketlerin oranı %39'dur.

Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

Soru 2: Raporlama yapmıyorsanız ileriki yıllarda böyle bir rapor hazırlama planınız var mı?
Soru 3: Evet cevabı verenler; Hangi vadede hazırlanması planlanmaktadır?

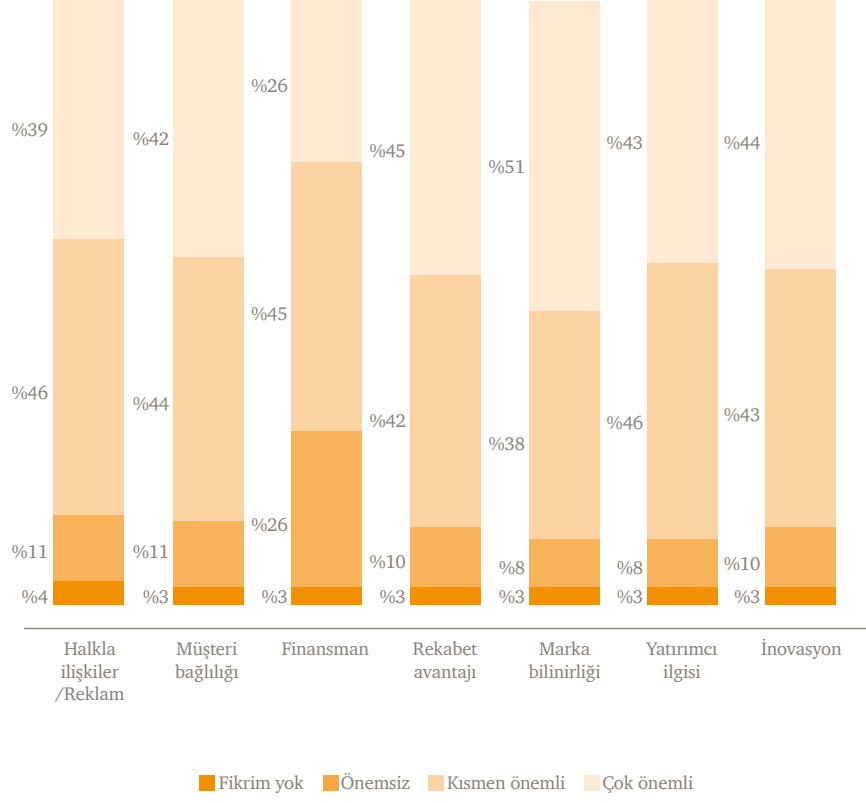
- Rapor yayınlamamış olan şirketlerin %45'i önümüzdeki yıllarda sürdürülebilirlik raporu yayınlamayı hedeflediklerini belirtirken, %36'sı sürdürülebilirlik raporu yayınlamayı düşünmediklerini ifade etmiştir.

Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

Soru 4: Raporlama yapmanın şirketinize hangi alanlarda faydalı olacağını düşünüyorsunuz?

- Ankete katılan şirketler raporlama yapmanın en çok “Rekabet avantajı” ve “Marka bilinirliği” alanlarında faydalı olduğunu düşünmektedir.
- “Finansman” konusu diğer konulara göre en az önemli olarak görülmüştür.

Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

Bölüm 3.8

İMKB sürdürülebilirlik endeksi çalışması

İMKB Sürdürülebilirlik Endeksi, İMKB’de işlem gören firmalar ve yatırımcıları için Türk şirketlerinin sürdürülebilirlik performans karşılaştırmasını yerel ve küresel anlamda sunabilecek bir sürdürülebilirlik endeksi kurulması ve kriterlerin geliştirilerek hayata geçirilmesini hedefleyen, çok paydaşlı bir projedir.

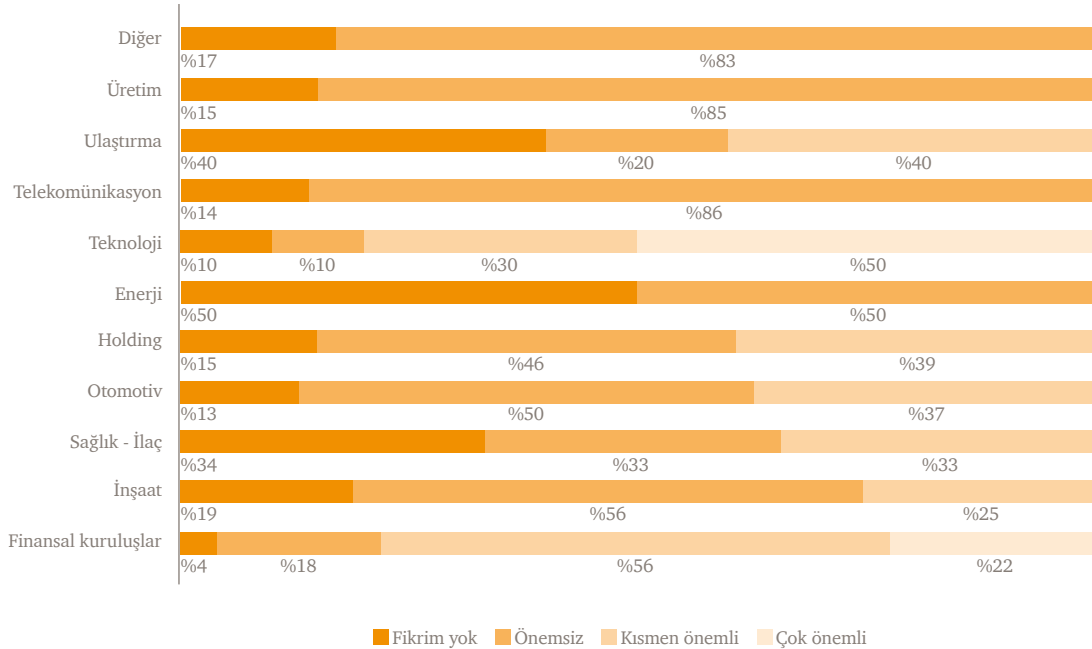
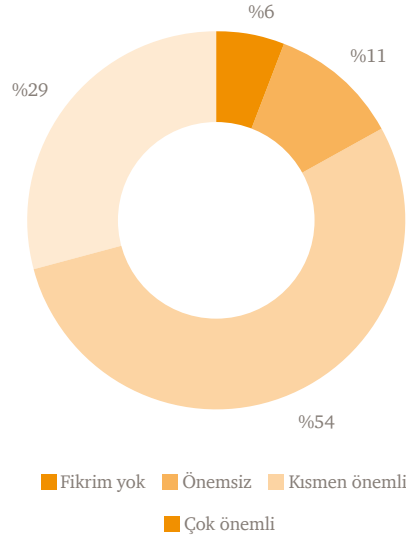
İMKB Sürdürülebilirlik Endeksi (ISESI), yatırımcılar için kurumsal sürdürülebilirlik konusunda en iyi uygulamayı gösteren Türk şirketlerinin yer alacağı bir platform sağlamayı amaçlamaktadır. ISESI, Türk ve uluslararası yatırımcılara, İMKB’de işlem gören şirketler arasında sürdürülebilir işletmeler geliştirmedeki liderlikleri açısından kıyaslama olanağı verecektir. Bu sayede sürdürülebilirlik alanındaki aktivite ve performanslar geliştirilerek rekabet gücü artırılabilir. Ayrıca potansiyel kurumsal yatırımcılara sürdürülebilirlik çerçevesinde şirketleri değerlendirmek için bir araç verilecek ve bu yönde başarılı şirketlere yatırımcı ilgisi sağlanarak hissedar değeri artışı da sağlanabilir.

Anketin bu bölümündeki amaç, ankete katılan şirketlerin ISESI projesi konusundaki düşüncelerini ve böyle bir endekste yer almak istemeleri durumunda hangi faktörlerin itici güç olduğunu anlamak hedeflenmiştir.

Verilen cevaplar doğrultusunda şirketlerin büyük bir kısmının endekste yer almayı önemsedikleri görülmektedir. Ayrıca şirketler böyle bir endekse girme kararlarında maliyet ve rekabetçi avantaj yaratma faktörlerini en etkili faktörler olarak belirtmektedirler.

Soru 1: Şirketinizin, oluşturulması planlanan İMKB Sürdürülebilirlik Endeksi'nde yer alması sizin için ne kadar önemlidir?

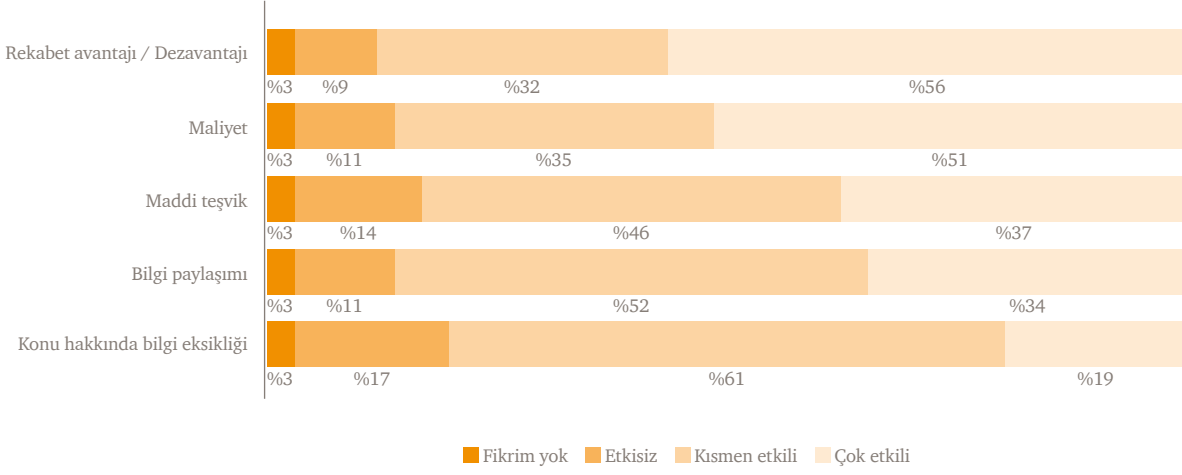
- Bu soruya yanıt veren 190 şirketin %83'ü sürdürülebilirlik endeksi içinde yer almayı önemsediklerini belirtmiştir.
- Telekomünikasyon sektöründe yer alan şirketlerin endekse katılma konusunda diğer sektörlerle göre çok daha istekli oldukları anlaşılmaktadır. Holdingler, otomotiv ve üretim şirketleri endeks içerisinde yer almayı önemseyen sektörler arasında sayılabilir.
- Ankete katılan şirketlerin küçük bir kısmı (%6), sürdürülebilirlik endeksi konusunda fikir sahibi olmadığını belirtmiştir. Fikri olmadığını ifade eden şirketlerin önemli bir kısmını ulaştırma şirketleri oluşturmaktadır. Yine ulaştırma sektöründe yer alan şirketlerin, endeks içerisinde yer almak konusunda diğer sektörlerdeki şirketlere göre daha az istekli oldukları anlaşılmaktadır.

Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

Soru 2: Sürdürülebilirlik endeksine girip girmeme kararınızda aşağıdaki faktörler ne derece etkilidir?

- Şirketler aşağıda sıralanan faktörlerin hepsinin karar verme mekanizmalarında önemli etkileri olduğunu belirtmişlerdir. Bu faktörler arasında “Rekabet Avantajı/Dezavantajı” faktörü karar mekanizmasında diğer faktörlere göre daha etkin rol oynamaktadır. Bu durum Türk iş dünyasındaki şirketlerin sürdürülebilirlik konusunu rekabet avantajı yaratma anlamında önemli bir unsur olarak gördüğü tezini kuvvetlendirmektedir.

Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

Ekler

Ek 1

Kısaltmalar

Terim	Tanım
BM	Birleşmiş Milletler
UNEP	Birleşmiş Milletler Çevre Programı
WCED	Dünya Çevre ve Geliştirme Komisyonu
İMKB	İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
SKD	İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği
ISESI	İMKB Sürdürülebilirlik Endeksi
GRI	Küresel Raporlama Girişimi
KPI	Ana Performans Göstergesi

Ek 2

Değerlendirme raporuna katılan şirketler

Finansal Kuruluşlar

Ak Yatırım Ortaklığı

Akbank

Akmerkez Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı

Alarko Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı

Albaraka Türk Katılım Bankası

Alternatif Bank

Alternatif Yatırım Ortaklığı

Anadolu Anonim Türk Sigorta Şirketi

Anadolu Hayat Emeklilik

Asya Katılım Bankası

Ata Yatırım Ortaklığı

Atlantis Yatırım Ortaklığı

Borusan Yatırım ve Pazarlama

Bumerang Yatırım Ortaklığı

EGS Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı

Euro Trend Yatırım Ortaklığı

Euro Yatırım Ortaklığı

FFK Fon Finansal Kiralama

Fortis Bank

Garanti Yatırım Ortaklığı

Gedik Portföy Yönetimi

Gedik Yatırım Menkul Değerler

Gedik Yatırım Ortaklığı

Güneş Sigorta

Hedef Yatırım Ortaklığı

İnfo Yatırım Ortaklığı

İnfotrend Yatırım Ortaklığı

İş Finansal Kiralama

İş Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı

Mustafa Yılmaz Yatırım Ortaklığı

Marbaş B Tipi Yatırım Ortaklığı

Özderici Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı

Pera Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı

Ray Sigorta

Rhea Girişim

Şeker Bank

Sinpaş Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı

Türkiye Kalkınma Bankası

TSKB

Taç Yatırım Ortaklığı

Tacirler Yatırım Ortaklığı

Tekstil Finansal Kiralama

TSKB Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı

TSKB Yatırım Ortaklığı

Vakıf Finansal Kiralama

Vakıf Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı

Varlık Yatırım Ortaklığı

Yapı Kredi Bankası

Yapı Kredi Finansal Kiralama

Yapı Kredi Koray Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı

Yapı Kredi Sigorta

Yapı Kredi Yatırım Ortaklığı

Otomotiv

Anadolu Isuzu
Bosch Fren Sistemleri
Brisa
Ditaş Doğan Yedek Parça
Ford Otosan
Karsan Otomotiv
Mutlu Akü
Otokar
Parsan
Türk Traktör

İnşaat

Afyon Çimento
Akçansa
Batı Çimento
Batisöke Çimento
Bolu Çimento
Çimentaş
Çimsa
Eczacıbaşı Yapı
Göлтаş Çimento
İntema
Konya Çimento
Mardin Çimento
Nuh Çimento
Ünye Çimento
Uşak Seramik

Sağlık - İlaç

Acıbadem Sağlık Grubu
Eczacıbaşı İlaç
Selçuk Ecza Deposu

Ulaştırma

Çelebi Hava Servisi
Latek Lojistik
Ran Lojistik
Reysaş
THY A.O

Enerji

Ak Enerji
Ayen Enerji
Anel Elektrik
Emek Elektrik
Gersan Elektrik
Park Elektrik Madencilik
Petrol Ofisi
Zorlu Enerji

Üretim

Adel Kalemcilik	Gübre Fabrikaları T.A.Ş.
Akal Tekstil	Haznedar Refrakter
Akın Tekstil	İdaş
Aksa	İzmir Demir Çelik
Alkim Kağıt	İzocam
Alkim Kimya	Kaplamın
Altınyâğ Kombinaları	Kardemir
Altınyıldız	Karsu Tekstil
Anadolu Cam	Kartonsan
Anadolu Efes	Kelebek Mobilya
Arçelik	Kent Gıda
Bak Ambalaj	Konfrut Gıda
Bisaş Tekstil	Koza Altın İşletmeleri
Bossa	Kristal Kola
Çelik Halat ve Tel Sanayi A.Ş.	Kütahya Porselen
Çemaş Döküm	Lüks Kadife
Çemtaş	Makine Takım Endüstrisi
Coca Cola İçecek	Metemteks
Demisaş Döküm	Mondi Tire Kutsan
Denizli Cam	Olmuksa
Dentaş Ambalaj	Penguen Gıda
Duran Doğan Basım	Petkim
Dyo Boya	Pimaş
Ege Endüstri	Pınar Et ve Un
Ege Plastik	Pınar Su
Ege Profil	Pınar Süt
Ekiz Yağ Sanayii	Sarkuysan
Eminiş Ambalaj	Şeker Piliç
Ereğli Demir Çelik Fabrikaları	Selçuk Gıda
Ersu Gıda	Silverline Endüstri
Esem Spor Giyim	Soda Sanayii
Feniş Alüminyum	Söktaş
Frijo Pak Gıda	Tat Konserve
Goldaş Kuyumculuk	Trakya Cam

Tukaş

Turcas Petrol

Türk Demir Döküm Fabrikası

Türk Prysmian Kablo

Ülker Bisküvi

Vakko Tekstil

Vestel Beyaz Eşya

Viking Kağıt

Yünsa

Holding

Alarko Holding

Deva Holding

Doğan Holding

Doğan Yayın Holding

Eczacıbaşı Yatırım

Egeli Yatırım Ortaklığı

Global Yatırım Holding

GSD Holding

Işıkları Yatırım Holding

İttifak Holding

Koç Holding

Mazhar Zorlu Holding

Metro Ticari ve Mali Yatırımlar Holding

Şişecam

Tav Hava Limanları

Tekfen Holding

Transtürk Holding

Yazıcılar Holding

Telekomünikasyon

Alcatel Lucent Teletaş

Anel Telekom

Karel Elektronik

Netaş Telekom

Teknoloji

Alarko Carrier

Aselsan

BSH Ev Aletleri

Data Gate Bilgisayar

Escort Teknoloji Yatırım

İndeks Bilgisayar

Klimasan Klima

Plastikkart

Türk Telekom

Vestel

Diğer

AFM Sinemaları

Altın Yunus Termal Hotel Çeşme

Beşiktaş Futbol Yatırım

Bim Mağazaları

Doğan Burda Dergi

Doğan Gazetecilik

Fenerbahçe Sportif

Hürriyet Gazetesi

Marmaris Altınyunus Turistik Tesisler

Metemtur Otelcilik

Petrokent Turizm

Serve Kırtasiye

Trabzonspor Sportif

Değerlendirme Raporuna Katılan Şirketler – Sektörel Kırılımı*

Sektörler	İMKB		Ankete Katılan		Yüzdesel Dağılım	
	#	Piyasa değeri (Milyar TL)	#	Piyasa değeri (Milyar TL)	#	Piyasa değeri
Üretim	127	77	77	59	61%	77%
Finansal Kuruluşlar	97	150	52	57	54%	38%
İnşaat	21	24	15	8	71%	35%
Enerji	11	5	8	3	73%	55%
Holding	21	45	18	29	86%	65%
Otomotiv	11	13	10	9	91%	66%
Sağlık-İlaç	4	4	3	4	75%	99%
Teknoloji	16	8	10	7	63%	95%
Telekomünikasyon	7	43	4	26	57%	60%
Ulaştırma	6	4	5	4	83%	98%
Diğer	30	20	13	11	43%	56%
Toplam	351	392	215	217	61%	55%

* Şirketlerin sektörel ayrımları Bloomberg'e göre düzenlenmiştir. Şirketlerin piyasa değerleri 15.08.2011 tarihi ileldir.

Ek 3

Sürdürülebilirlik Raporu Yayınlayan Şirketler

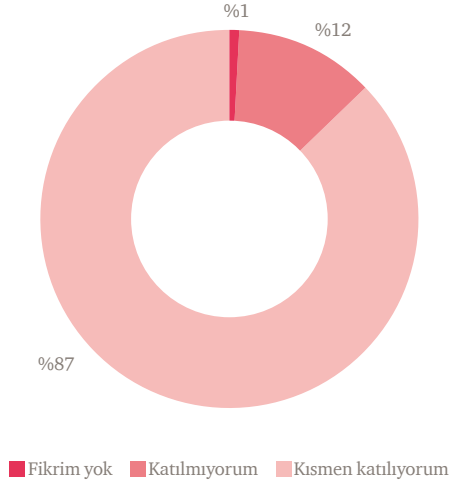
Rapor Yayınlayan Katılımcılar

Afyon Çimento	Ekiz Yağ Sanayii
Ak Enerji	Karsu Tekstil
Akbank	Koza Altın
Aksa	Kristal Kola
Alarko Carrier	Parsan
Alkim Kimya	T.S.K.B.
Anadolu Efes	Ülker Bisküvi
Arçelik	
Asya Katılım Bankası	
Bak Ambalaj	
Bsh Ev Aletleri	
Bumerang Yatırım Ortaklığı	
Çelik Halat	
Coca Cola İçecek	
Doğan Gazetecilik	
Eczacıbaşı İlaç	
Eczacıbaşı Yapı	
Eczacıbaşı Yatırım	
Ege	

Ek 4

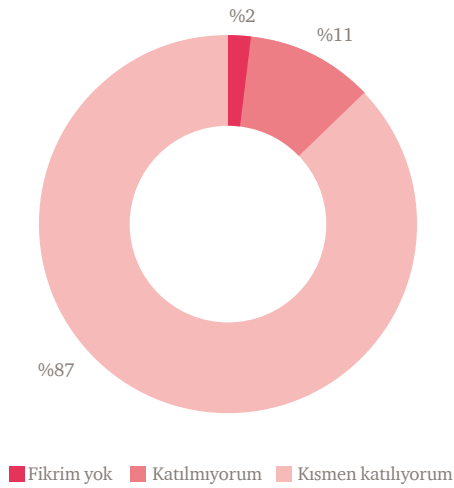
Rapor İçinde Yer Almayan Diğer Sorular

Soru 1: Şirketlerin toplumsal sorumlulukları olduğu fikrine ne kadar katılırsınız?

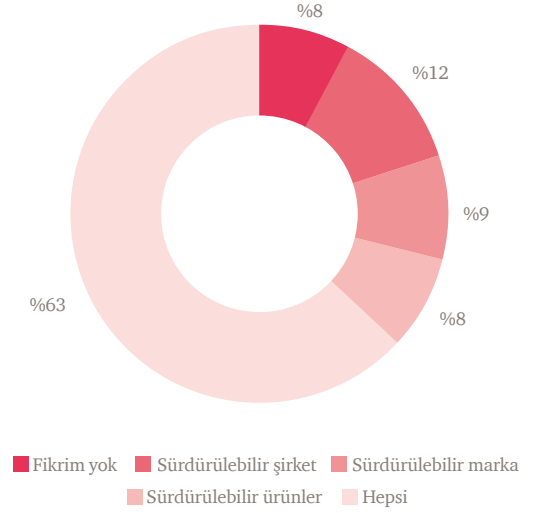
Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

Soru 2: Şirketlerin temel sorumluluğunun ortakları ile birlikte diğer paydaşlara (çalışanlar, tedarikçiler, müşteriler vb...) olduğu fikrine ne kadar katılırsınız?

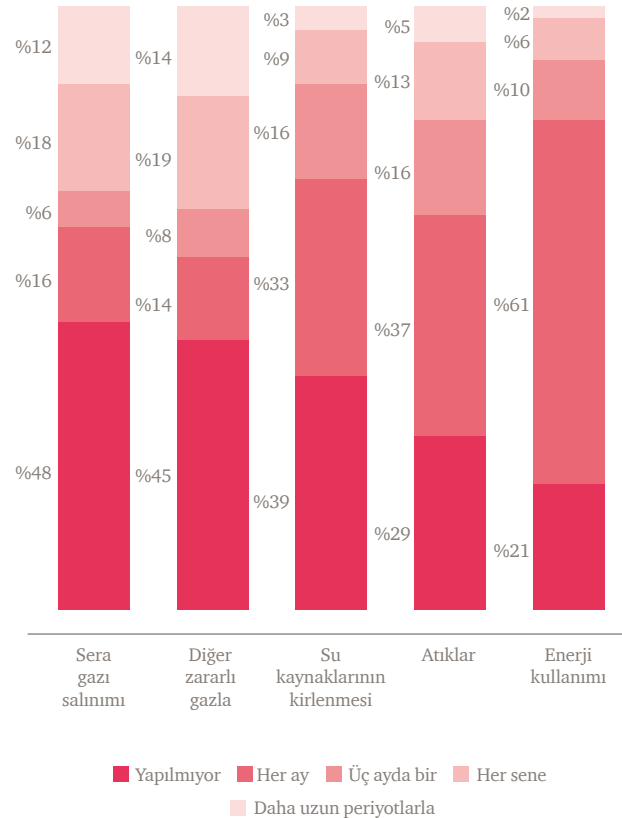
Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

Soru 3: Şirketinizin sürdürülebilirlik stratejisi müşterileriniz tarafından nasıl algılanıyor?

Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

Soru 4: Şirketinizde aşağıda belirtilen alanlarda hangi sıklıkta ölçüm yapılıyor?

Kaynak: PwC Türk İş Dünyası Sürdürülebilirlik Uygulamaları Mevcut Durum Değerlendirme Anketi, 2010

İMKB Hakkında

1985 yılında kurulan İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB), hisse senetleri, borsa yatırım fonları, varantlar, devlet tahvilleri, hazine bonoları, özel sektör tahvilleri, para piyasası enstrümanları ve yabancı menkul kıymetler gibi kıymetli kağıtların alım satımının yapıldığı Türkiye'deki tek menkul kıymet borsasıdır. Avrupa sermaye piyasaları ile uyumlu yasal çerçevesi; modern teknolojisi, uluslararası standartlardaki takas ve saklama hizmeti; araştırma, yatırım danışmanlığı ve portföy yönetimi gibi gelişmiş aracılık hizmetleri ve yabancı yatırımcıların ana paralarını ve getirilerini yurtdışına serbestçe transfer edebilme olanakları ile İMKB uluslararası yatırımcılar için güvenli bir platformdur. İMKB, kurulduğu günden bu yana Türk sermaye piyasalarının ve Türkiye ekonomisinin gelişimine katkıda bulunmaktadır.

Şirketlerin sosyal, çevresel ve kurumsal yönetim konularındaki uygulamalarını teşvik etmek ve sorumlu yatırımların gelişimine katkıda bulunmak amacıyla yerel ve uluslararası kuruluşlarla işbirliği içinde çalışmalarını sürdüren İMKB, bu çalışmalar kapsamında, Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi ve BM Çevre Programı Finans Girişimi'nin ortak desteği ile oluşturulan "BM Sorumlu Yatırım Prensipleri"ne uymak için imza atan kuruluşlardan biridir.

İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği (SKD)

2004 yılında kurulan İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği (SKD), Türkiye'nin ve Türk iş dünyasının sürdürülebilir başarısı için, toplumsal, çevresel ve ekonomik ortam ve şartların olumlu gelişimine destek vermeyi hedeflemektedir.

SKD, dünya çapında aynı konularda faaliyet gösteren Dünya Sürdürülebilir Kalkınma İş Konseyi'nin (WBCSD) Türkiye'deki tek iş ortağıdır. Dünya Sürdürülebilir Kalkınma İş Konseyi (WBCSD), 200 kadar uluslararası şirketin üyesi olduğu ve sadece sürdürülebilir kalkınma alanındaki gelişmelerin sağlanması için çalışmalar yapan bir uluslararası (think thank) düşünce kuruluşudur. WBCSD, ayrıca 65 ülkede de önemli sayıda üyesi olan bölgesel ağ kuruluşları ile temsil edilir.

WBCSD ile paralel çalışmalarını sürdürerek dünyadaki sürdürülebilirlik alanındaki gelişmeleri Türk iş dünyasının gündemine taşıyan ilk -think thank- iş dünyası sivil toplum kuruluşu olan SKD'nin ana çalışma alanları; sürdürülebilir kalkınmanın tanınması ve doğru algılanması, Türkiye'den örnek uygulamaların artması, sürdürülebilir kalkınmayı mümkün kılan politikaların oluşması, iş dünyasının katılımcı rolünün ve işbirliklerinin artması olarak belirlenmiştir. Bu ana hedefleri temel alan iklim değişimi, enerji, su, biyoçeşitlilik, toplumsal kalkınma, kurumsal yönetim vb. tüm konular, genel ve sektörel anlamda dernek çalışma alanında yer almaktadır. Daha fazla bilgi için <http://www.tbcsd.org>

PwC Hakkında

PwC, tüm dünyada en üst düzey sektör uzmanlığı ile sundukları denetim, vergi ve danışmanlık hizmetleri ile müşterilerine aradıkları değeri katmaktadır. 154 ülkede 161.000'i aşkın çalışanı ile PwC, yeni bir yaklaşım ve pratik tavsiyeler üretmek üzere müşterileri ile düşünce, deneyim ve çözüm önerilerini paylaşır. PwC 1981'den bugüne 30 yıldır faaliyet gösterdiği Türkiye'de, İstanbul'da iki, Ankara'da, Bursa'da ve İzmir'de birer ofis olmak üzere toplam 5 ofiste, yaklaşık 1.100 kişilik profesyonel kadrosu ile Türk iş dünyasının aradığı değeri yaratmak için hizmet sunmaktadır.

İletişim

Levent Bilgin

İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
Müdür Yardımcısı
Tel: 0212 298 2414
e-mail: levent.bilgin@imkb.gov.tr

Engin Güvenç

İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği
Genel Sekreteri
Tel: 0216 465 0327
e-mail: enging@tbcsd.org

Serkan Tarmur

PwC Türkiye Danışmanlık Hizmetleri Ortağı
Tel: 0212 376 5304
e-mail: serkan.tarmur@tr.pwc.com

